

**Contemporary legal
challenges:
EU – Hungary – Croatia**

International Conference, Osijek

16-18 February 2012

PROGRAMME

ABSTRACTS

Contemporary legal challenges: EU – Hungary – Croatia

International Conference, Osijek
16-18 February 2012

PROGRAMME

ABSTRACTS

Participants of the Conference

- University J.J. Strossmayer of Osijek, Faculty of Law
in Osijek (Osijek)
 - University of Pécs, Faculty of Law (Pécs)
 - Croatian Judicial Academy (Zagreb)
- University of Rijeka, Faculty of Law in Rijeka
(Rijeka)
- University of Zagreb, Faculty of Law in Zagreb
(Zagreb)
- University of Zagreb, Faculty of Economics and
Business Zagreb (Zagreb)

Contemporary legal challenges: EU – Hungary – Croatia
International Conference, Osijek
16-18 February 2012

The international conference “**Contemporary legal challenges: EU – Hungary – Croatia**” is organized by the Faculty of Law, J.J. Strossmayer University of Osijek on the 16-18 February 2012 in the framework of the Strengthening **UNI**versity **CO**operation **OS**ijek – **P**écs project (SUNICOP; HUHR/1001/2.2.1). SUNICOP is a one-year long common research and curriculum development project between the University of Osijek and Pécs in the field of law. The project is co-financed and supported by the European Union through the Hungary-Croatia IPA Cross-border Co-operation Program and by the two participating law faculties. The SUNICOP project is operated in various interrelated areas and through various activities. Among these, creating joint regional research in the field of law, sharing knowledge in specific cross-border issues, enhancing cooperative teaching activity and curriculum development, exchange of good practice in tendering and project management, promotion of joint results, can be mentioned. These objectives are achieved through different activities: organizing common seminars and summer school with the participation of Croatian and Hungarian students, and common research with the involvement of Croatian and Hungarian researchers. Organizing the conference “Contemporary legal challenges: EU – Hungary – Croatia”, where the knowledge gained during the joint research activities can be shared, is yet another result of activities envisaged by the SUNICOP project. To attract the widest possible audience who can benefit from the research results, the conference papers are collected and published in one book in English and two e-books in Hungarian and Croatian, available at the website of the project (<http://sunicop.eunicop.eu>). The Faculty of Law of the University J.J. Strossmayer of Osijek is privileged to host the conference and hopes that the cooperation will be continued.

Tímea Drinóczi, Mirela Župan, Mario Vinković (organizers)

Programme

Contemporary legal challenges: EU – Hungary – Croatia

International Conference, Osijek

16-18 February 2012

Venue: Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Trg sv. Trojstva 3, Osijek

**16 February 2012 Thursday – Aula, Rector's Conference
Room**

- 9.30** **Arrival (Hotel Waldinger, Osijek)**
10.30-12.30 **Registration**
12.30-13.00 **Opening ceremony**

Session 1

Plenary (Chairman: Doc.dr.sc. Mirela Župan)

- 13.00 -13.30** **European Union and Member States after the
Treaty of Lisbon – a new balance?** (Prof.dr.sc.
Siniša Rodin)
13.30-14.00 **The role and importance of judicial training in
Europe** (Ms. Ivana Goranić)
14.00.14.45 *Light lunch – coffee break*

Panel 1 (Aula)

EU Law (Chairman: Prof.dr.sc. Mario Vinković)

- 14.45-15.00** **European External Action Service** (Dunja Duić,
L.L.M., Dr.sc. Tunjica Petrašević, Dr.habil.
Erzsébet Sándor-Szalay, PhD)

- 15.00-15.15 The legal nature of EU citizenship** (Dr. Ágoston Mohay, Davor Muhvić, mag.iur.)
- 15.15-15.30 Freedom of establishment in EU law with special respect to Croatian and Hungarian law** (Dr. Tibor Nochta, PhD, Doc.dr.sc. Dubravka Akšamović)
- 15.30-15.45 Providing EU information in libraries – experiences from member states and candidate countries** (Dr. Eszter Karoliny, Ljiljana Siber, mag.iur., MA Lib., Dr.sc. Tunjica Petrašević)
- 15.45-16.00 Discussion**

Panel 2 (Hall 1)

Legal Theory and Legal History (Chairman: Dr. Antal Visegrády, DSc)

- 14.45-15.00 Hungarian and Croatian legal culture** (Dr. Antal Visegrády DSc, Doc.dr.sc. Ivana Tucak)
- 15.00-15.15 Dissolution of the Austro-Hungarian Empire – reflections on the Croatian and Hungarian statehood and legal status** (Višnja Lachner, mag.iur., Dr. Zsuzsanna Peres, PhD, Jelena Roškar, mag.iur., Prof.dr.sc. Josip Vrbošić)
- 15.15.-15.30 Corpus Iuris Civilis and Corpus Iuris Hungarici – the influence of Roman legal tradition on the Hungarian and Croatian Law** (Nikol Žiha, mag.iur, Prof.dr.sc. Marko Petrak, Dr. Gábor Béli, PhD)
- 15.30-15.45 Discussion**
- 19.00 *Dinner***

**17 February 2012, Friday – Venue: University J. J.
Strossmayer of Osijek**

**Session 2 (Aula, Rector's Conference Room)
Plenary (Chairman: Dr.habil. Tímea Drinóczi, PhD)**

- 9.30-10.00 Principles of good governance and the Republic of Croatia** (Prof.dr.sc. Sanja Barić)
- 10.00-10.30 Mutual legal assistance in suppression of road traffic offences – experiences of Croatian-Hungarian transborder cooperation** (Prof.dr.sc. Davor Derenčinović)
- 10.30-10.45** *Coffee break*

Panel 1 (Aula)

Governance (Chairman: Dr. Adrienne Komanovics, PhD)

- 10.45-11.00 Constitutional dialogue. Protection of constitutions – case studies: Hungary and Croatia** (Doc.dr.sc. Anita Blagojević, Dr.habil. Tímea Drinóczi, PhD)
- 11.00-11.15 Local self-governments in Hungary and in Croatia** (Prof.dr.sc. Boris Bakota, Dr.habil. Adrián Fábíán, PhD, Prof.dr.sc. Boris Ljubanović)
- 11.15-11.30 Fairness and equity regarding personal income tax systems** (Prof.dr.sc. Renata Perić, Dr. Csaba Szilovics, PhD)

- 11.30-11.45 Personal income tax: provisions regarding fairness** (Dr. Zsombor Ercsey, Emina Jerković, mag.iur.)
11.45-12.00 Discussion

Panel 2 (Hall 1)

Criminal Law (Chairman: Dr.sc. Igor Vuletić)

- 10.45-11.00 Is the common concept of the parties to a crime within the EU possible?** (Prof.dr.sc. Igor Bojanić)
11.00-11.15 Fight against corruption in Hungary and Croatia (Dr. László Kőhalmi, PhD, Barbara Herceg, mag.iur.)
11.15-11.30 Omission (Daniela Hećimović, mag.iur.)
11.30-11.45 The process of accusation and its judicial control – a comparative study (Dr. Csongor Herke, PhD, Dr. Bence Mészáros, PhD, Ante Novokmet, mag.iur.)
11.45-12.00 Discussion
12.00-13.30 *Lunch*

Session 3 (Aula, Rector's Conference Room)

Plenary (Chairman: Dr. Erika Kovács, PhD)

- 13.30-14.00 The Common European Sales Law as an optional instrument and its implications on the European private international law** (Prof.dr.sc. Vesna Tomljenović)

Panel 1 (Aula)

Civil Law (Chairman: Dr. András Kecskés, PhD)

- 14.05-14.20** **Strict liability in civil cases with special regard to environmental damages** (Nataša Lucić, mag.iur., Dr. Mária Márton)
- 14.20-14.35** **The legal nature of the forced share under the Croatian and Hungarian law** (Dr. Mónika Csöndes, Dr.sc. Dubravka Klasiček)
- 14.35-14.50** **Differences and convergences between Croatian and Hungarian legal matrimonial regimes** (Doc.dr.sc. Branka Rešetar, Dr. Lilla Király, PhD)
- 14.50-15.05** **Computerization of land registers in Hungary and Croatia** (Doc.dr.sc. Predrag Zima, Dr. Balogh, Zsolt György, PhD)
- 15.05-15.20** Discussion

Panel 2 (Hall 1)

Civil Procedure and Corporate Law (Chairman: Doc.dr.sc. Nives Mazur-Kumrić)

- 14.05-14.20** **Public policy in national and European private international and procedural law** (Prof.dr. László Kecskés, Dr. Kolos Kovács, Doc.dr.sc. Mirela Župan)
- 14.20-14.35** **Mediation in family and labour law conflicts** (Anica Čulo Margaletić, mag.iur., Dr. Edit Kajtár, PhD)
- 14.35-14.50** **Lawyers' fees and length of civil litigation. Examples from Croatian and Hungarian law**

and practice (Dr. Gergely Czoboly, Dr.sc. Zvonimir Jelinić)

14.50-15.05 One tier and two tier board systems in Hungary and Croatia with special emphasis on the problem of corporate governance in Croatia's National Oil Company INA (Dr.sc. Zvonimir Jelinić, Dr. András Kecskés, PhD)

15.05-15.20 Discussion

19.00 *Dinner*

18 February 2012, Saturday – University J. J. Strossmayer of Osijek

Session 4

Plenary (Chairman: Prof.dr.sc. Mario Vinković)

9.30-10.00 The specificities of providing cross-border healthcare services in the EU internal market (Prof.dr.sc. Nada Bodiřoga-Vukobrat, Prof.dr.sc. Hana Horak)

10.00-10.30 *Coffee break*

Panel 1 (Aula)

Citizens and Human Rights (Chairman: Dr. habil. Erzsébet Sándor-Szalay, PhD)

10.30-10.45 The Human Rights Council and the universal periodic review: a novel method of promoting compliance with human rights (Dr. Adrienne

- Komanovics, PhD, doc.dr.sc. Nives Mazur-Kumrić)
- 10.45-11.00 Are older workers second-class? – The case of Croatia and Hungary** (Dr. Erika Kovács, PhD, Prof.dr.sc. Mario Vinković)
- 11.00-11.15 Danube strategy and cross-border region Hungary-Croatia: protecting the environment and building prosperity in the Danube Region** (Prof.dr.sc. Branislav Malagurski, Dr. Zsuzsanna Horváth, PhD)
- 11.15-11.30 Environmental rights in the context of three legal systems – stepping into the EU legislature’s shoes?** (Dr. Attila Pánovics, PhD Doc.dr.sc. Rajko Odoša)
- 11.30-11.45 Discussion**

Panel 2 (Hall 1)

Quality in higher education and Students Mobility

(Chairman: Prof.dr.sc Ivana Barković-Bojanić)

- 10.30-10.45 Managing quality in higher education: comparative study between University of Osijek and University of Pécs** (Dr.sc. Jelena Legčević, Dr. Péter Fülöp)
- 10.45-11.00 International student mobility measurement – methodological challenges** (Prof.dr.sc. Nihada Mujić, Martina Mikrut, LLM, Brigitta Szabó)
- 11.00-11.15 A cross-cultural comparison of student mobility (Croatian and Hungarian experience)** (Prof.dr.sc. Ivana Barković-Bojanić, Katarina Marošević, Brigitta Szabó)

11.15-11.30 PRAVOS and PTE students' cooperation: "In and outside the framework of SUNICOP" – Posters presentation at the Lobby

11.30-11.45 Discussion

Coffee time

12.00-12.30 Closing ceremony
Conclusion of the conference (Prof.dr.sc. Mario Vinković, Doc.dr.sc. Mirela Župan)
Closing speeches (Prof.dr.sc. Igor Bojanić – dean PRAVOS, Prof. Gyula Berke – dean PTE, Dr.habil Tímea Drinóczi, PhD)

13.00-14.30 Lunch

Abstracts

16 February 2012 Thursday

Venue: J. J. Strossmayer University of Osijek, Aula

Session 1

Plenary

**European Union and Member States after the Treaty of
Lisbon – a new balance?**

Prof.dr.sc. Siniša Rodin, full professor, Jean Monnet Chair Ad Personam, University of Zagreb Faculty of Law, srodin@gmx.com

The aim of this presentation is to explore the balance between market freedoms and national regulatory autonomy following the entry into force of the Treaty of Lisbon. The paper will discuss whether the newly established obligation of the European Union to respect the national identities of its Member States, and the new phrasing of the duty of sincere cooperation, are reflected in the case law of the European Court of Justice. Arguably, the newly phrased provisions disturb the previously established balance between European and national law. If defined too broadly, they can undermine the uniform application and effectiveness of EU law. If defined too narrowly, they would be devoid of any useful effect. With this objective in mind, I will clarify the concept of national identity and, more specifically, national constitutional identity. I will explore whether there have been significant developments in the national identity case law of the ECJ after the entry into force of the Treaty of Lisbon, and suggest that the general approach of the ECJ has not significantly changed. I will also argue that the main developments related to Article 4 TEU have not taken place before the ECJ, but in national arenas.

Key words: market freedoms, Treaty of Lisbon, ECJ

The role and importance of judicial training in Europe

Mrs. Ivana Goranić, LL.M., Director of the Croatian Judicial Academy,
ivana.goranic@pravosudje.hr

The paper analyses the importance of life-long judicial training and highlights the role of Centers for education of Judges and Prosecutors in general, and especially in the Central and South Eastern European countries. A short presentation of the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions “Building the trust in EU-wide Justice – a new dimension to European Judicial Training” and Council Conclusions on European Judicial Training is given as part of the explanation of the importance of the training for the future of Croatian judiciary. The statistics and the presentation of the international projects implemented by the Judicial Academy are presented to stress the support given by EU and other international organizations, but also bilaterally by EU Member States to the development of the judicial training in Croatia and the sustainability of the new independent institution for judicial training. The Judicial Academy was established in 2003 as a Directorate of the Ministry of Justice of the Republic of Croatia and by the Law on Judicial Academy of 1st January 2010 it is established as a public institution. Similar institutions exist in almost all EU member states and in South Eastern European countries, so their role, as well as aims and tasks in the future, is considered also in the light of the recent documents issued by EU institutions. Institutions for the judicial training and their independence are becoming more and more important. It is seen through the need of the society that shows lack of confidence in the judiciary, not only in Croatia but also some other States in the region. Through the presentation of the recent development and role of the institutions for judicial training we can see that there is a need and a possibility of creating the model, which can be used for the possible applying checks and balances system in the field of judiciary. The paper shows some results and statistics of the Judicial Academy in Zagreb and points out the future role and the

main tasks of similar institutions, proposing the main direction of their development. In the same context, the article stresses the importance of the sustainability, independence and necessity of the cooperation of those institutions in the field of judicial training in the process of trust building in the EU and in the region.

Keywords: judicial training in Europe, judicial training in Croatia, life-long judicial training, judges, prosecutors

Panel 1 EU Law

European External Action Service

[Dunja Duić, LL.M.](#), assistant, Department of Constitutional Law and Political Sciences, Osijek, dduic@pravos.hr

[Dr.sc. Tunjica Petrašević](#), senior assistant, Department of Constitutional Law and Political Sciences, Osijek, tpetrase@pravos.hr

[Dr. Erzsébet Sándor-Szalay, PhD](#), dr. habil., Department of International and European Law, Pécs, Director of Centre for European Research & Education, Faculty of Law, University of Pécs sandor.erzsebet@ajk.pte.hu

This article is a short overview of the organisation and functioning of the European External Action Service (EEAS). The EEAS was established by the Treaty of Lisbon. The Service operates in cooperation with the diplomatic services of the EU Member States and it is staffed by experts from the Council, the Commission and diplomatic staff from the Member States. Its configuration is characterised by great complexity and many authors consider it a service of sui generis nature. The structure of the Service will be analysed and assessed in this article in order to determine to what degree the organization of the EEAS will contribute to improving the consistency and coherence of the external actions of the EU. The article provides a brief overview of the background events, which led to creation of the EEAS. Further analysis outlines the main provisions of the Treaty that are relevant for the functioning of the Service and the process of the creation and development of the EEAS. Finally, the authors will try to offer an early assessment of the EEAS's possible future influence, analyze the role of the institutions

involved in the Service and answer the question, how the old external relations actors will coordinate their policies with the new Service.

Keywords: European Union, Treaty of Lisbon, European External Action Service, external relations of EU

The legal nature of EU citizenship

Dr. [Ágoston Mohay](#), junior lecturer, Department of Public International and European Law, Pécs, mohay.agoston@ajk.pte.hu

[Davor Muhvić](#), mag.iur., research assistant, Department of International Law, Osijek, davor.muhvic@pravos.hr

This article aims to analyze the legal nature of EU citizenship from the perspective of International and European law. EU citizenship is a specific form of nationality (citizenship) as a legal relationship between an individual and a legal authority. EU citizenship differs from the traditional institution of nationality by the fact that it is not a legal relationship between an individual and a state, but a legal relationship between an individual and a (supranational) international organization. The difference lies also in the fact that the individuals acquire status of EU citizen only indirectly through the status of a nationality of one of the state parties to the European Union. Nationality and EU citizenship differ also regarding the scope and content of the rights and obligations that they encompass. EU citizenship is defined by the Treaties as a status of an additional nature – it can only be attained as a corollary of national citizenship of one of the Member States. The Court of Justice of the European Union, however, defines it as the status that is destined to be the fundamental status of the nationals of the Member States. In its case law, the Court has provided a dynamic interpretation of Union citizenship, and is gradually beginning to consider it more and more as an autonomous point of reference in its legal argumentation.

Keywords: nationality, European Union, Union citizenship, EU citizenship, Court of Justice of the European Union, free movement and residence

Freedom of establishment in EU law with special respect to Croatian and Hungarian law

Dr. Tibor Nochta, PhD, associate professor, Department of Business and Commercial Law, Pécs, nochta.tibor@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Dubravka Akšamović, associate professor, Department of Commercial Law, Osijek, daksamov@pravos.hr,

Freedom of establishment is in the center of attention of legal profession in EU since the ECJ judgement in Centros case. EU law rule, according to which undertakings from one member state can perform their business activities in another member state, opened a number of dilemmas, to which EU law until nowadays didn't give proper answer. The aim of the rules on freedom of establishment was to enable and to pursue mobility of undertakings on the internal market in the same way as it is regulated for natural persons. But, in a short time it became obvious that freedom of establishment for undertakings on EU level will be hard to achieve in practice. The reason for that are national company law rules which are often protective for domestic undertakings and hostile towards foreign undertakings. Besides that, company law rules among Member States still significantly differ, despite undertaken measures of harmonization. There are other problems as well, such as tax law issues, application of laws for governing companies (lex societatis), labour law provisions etc. In this paper, authors are analysing EU rules on freedom of establishment in the light of ECJ case law. Also, different implications of those rules on Croatian and Hungarian law are discussed.

Keywords: freedom of establishment, companies formation, transfer of registered office, cross-border merger, lex societatis

Providing EU information in libraries – experiences from member states and candidate countries

Dr. Eszter Karoliny, EU Law Rapporteur, Pécs, KarolinyEszter@aol.com
Ljiljana Siber, MA lib., mag.iur., head of European Documentation
Centre, Osijek, ljsiber@pravos.hr

Dr.sc. Tunjica Petrašević, senior assistant, Department of Constitutional
Law and Political Sciences, Osijek, tpetrase@pravos.hr

This study aims to present a specific area of the European Union's information policy and EU-related information provision: the European Union reference work done in the public libraries of both member states and candidate countries. Access to information is a basic principle of democratic societies as well as a human right. Modern libraries, as institutions of culture, education and information, have a fundamental role in providing access to collections and information for all users, in all subjects they are interested in. Based on this and the UNESCO manifesto on public libraries as well as the Council of Europe/EBLIDA guidelines on library legislation and policy in Europe, both member states and candidate countries found libraries to be able to provide reliable general and specific information to academic personnel as well as the general public on EU law and politics. The study will introduce the relevant parts of the information and communication policy of the European Union, the various information relays and networks working with the public libraries of Croatia and Hungary; we will describe the work of libraries and library associations, especially in the field of academic reference. Special emphasis will be placed on analysing the aims, activities, development and cooperation opportunities of the libraries and EU information centres of Osijek and Pécs.

Keywords: libraries, library services, reference, EU information and communication policy, information networks, EU legal information resources, general public, academic community, cooperation Osijek-Pécs, Hungary, Croatia, European Union

Panel 2 Legal Theory and Legal History

Hungarian and Croatian legal culture

Dr. Antal Visegrády DSc, professor, Department of Philosophy of Law and State, Pécs, visegrady.antal@ajk.pte.hu

Doc. dr. sc. Ivana Tucak, associate professor, Department of Legal Theory, Osijek, itucak@pravos.hr

Between culture and law there is continuous interaction and manifold interconnection, which may be summed up in two fundamental propositions: firstly, law constitutes a component of the culture of the given society and secondly, there is no law or legal system that is not permeated by the culture of the society. Legal culture has developed through history just like political culture, and its characteristics and realization have been influenced, moreover, shaped by the latter. The development of legal culture is a long-term process that does not only imply organic growth but also the task of fostering the existing culture. Therefore, legal culture does not merely mean adherence to the values that have developed, neither does it mean change for the sake of change only. The present paper endeavours to present the common and different features of the legal cultures of the two countries. Hungary and Croatia have a common past. They established and stayed in a commonwealth for more than eight centuries (1102-1918). In the 20th century, they struggled under communist regimes. Today, one of them has joined the European Union and the other is on the verge of joining it. The authors evaluate the legal cultures of their countries, taking into account the following indicators: a) written and living law, b) institutional infrastructure (court system, legal profession), c) legally relevant models of conduct (e.g. litigation) and d) legal consciousness.

Keywords: legal culture, law, legal consciousness

Dissolution of the Austro-Hungarian Empire – reflections on the Croatian and Hungarian statehood and legal status

[Višnja Lachner](#), mag.iur., teaching assistant, Department of Legal History, Osijek, vlachner@pravos.hr

[Dr. Zsuzsanna Peres](#), PhD, senior lecturer, Department of Legal History, Pécs, peres.zsuzsanna@ajk.pte.hu

[Jelena Roškar](#), mag.iur., teaching assistant, Department of Legal History, Osijek, jroskar@pravos.hr

[Prof.dr.sc. Josip Vrbošić](#), full professor, Department of Legal History, Osijek, jvrbosic@pravos.hr

The dissolution of the Austro-Hungarian Empire in 1918 enabled the emergence of new states: “the successor states”. Hungary stopped being member of the former Austro-Hungarian monarchy and stepped on the floor of being an independent state. Two changes of regimes followed each other along 1918/1919 that temporarily ruined the legal system of the former Hungarian state. After the political reorganization of the Hungarian state in 1920, Hungary declared the legal continuity of the state under the governorship of Miklós Horthy, existing until 1944 as a Kingdom without a King. On the side of the former Croatian Kingdom a real possibility for unification with the Kingdom of Serbia and Montenegro in a common state was created within the frames of a Yugoslav country. The Austro-Hungarian Empire disappeared under the influence of a number of global political factors (defeat of the Central Powers, whose member was the Austro-Hungarian Empire, along with Germany, Bulgaria and Turkey). Nonetheless, the main reason for its failure was its internal national-revolutionary turmoil in October 1918 which led to the secession of some of its previous parts that created a new state body, and formed a new nation-state according to the principle of self-determination of people, with a new state rule. The National Council of Slovenians, Croats and Serbs on 19th October 1918 took authority over its territory (de facto), while on the 29th October of that year, the Croatian National Parliament announced a proposal to repeal the state law ties with Austria and Hungary and declared an independent state of Croatia that had access to a common sovereign State of Slovenians,

Croats and Serbs (State of SCS). The State of SCS was the first to join the Yugoslav state and was the first step in the unification of all Yugoslav countries into a one state board. The peculiarity of the State of SCS was its temporality, because it was created to unite with Serbia and Montenegro. Regent Alexander declared on 1st December 1918 the unification of Serbia with the countries of the Independent State of SCS into a single Kingdom of Serbs, Croats and Slovenians.

Keywords: the dissolution of the Austro-Hungarian Empire, Hungarian state, Kingdom of Hungary, State of Slovenians, Croats and Serbs; Kingdom of Serbs, Croats and Slovenians.

Corpus Iuris Civilis and Corpus Iuris Hungarici – the influence of Roman legal tradition on the Hungarian and Croatian Law

[Nikol Žiha](mailto:nikolz@pravos.hr), mag. iur., teaching assistant, Department of Roman Law, Osijek, nikolz@pravos.hr

[Prof.dr.sc. Marko Petrak](mailto:marko.petrak@pravo.hr), professor, Department of Roman Law, Zagreb, marko.petrak@pravo.hr

[Dr. Gábor Béli, PhD](mailto:beli.gabor@ajk.pte.hu), associate professor, Department of Legal History, Pécs, beli.gabor@ajk.pte.hu

It may come natural to be said that foreign laws also influenced the development of the Hungarian legal system and its legal concepts. The most evident foreign legal impacts can be shown out in the Latin scripting, because in these documents the identification of the legal institutions from the beginning was realized by the using of the roman legal and canonical legal terminology. Nevertheless, the essence-giving subject matter of the legal institutions produced by the customary law hardly, or even not at all fitted to their foreign legal equivalent. This fact led to the appearance of such a proper legal concepts-system that developed Latin terminology applied according to the determining substantive characteristics, which may sometimes lead the futile beholders to search and see the transfer of foreign laws in concern of some Hungarian legal institutions. Anyway, it has to be expressed that this legal transfer did not and could not happen on the field of the traditional Hungarian (noble's) private law, even more

because the customary collection called *Tripartitum* (1514) was such a powerful legal practice forming work that made all attempts of legal transfer impossible. In the Hungarian legal system only one reception of foreign law can be pointed out before 1848 that influenced the criminal law. This reception was a customary legal one, because the Hungarian courts of first instance having criminal jurisdiction started to use – as part of the Hungarian legal customs – in their practice a sample of the Criminal Code of Ferdinand III – given for the province of Lower-Austria along 1656 – translated into Latin, mainly because it has been attached to the materials of the Hungarian collection of decrees, called *Corpus Juris Hungarici* along 1696. Regarding the private law, it has to be pointed out that the Hungarian judicial practice and doctrine since 1848 onwards – due to the withering away of the feudal relations and consecutive failed attempts to pass modern national civil code – gradually elevated *ius commune*, i.e. received Roman law, to the level of a subsidiary source of law. In certain Croatian areas, to be more precise in *Međimurje* and *Baranja*, the Hungarian private law, based on Werbőczy's *Tripartitum* from 1514, as well as on the numerous later regulations that formed together *Corpus Iuris Hungarici*, was still law in force after collapse of the Habsburgian Empire. The Croatian doctrine between the two World Wars also supported the conceiving that *ius commune* is a subsidiary source of Hungarian private law. Thus, for example, legal doctrine resolutely emphasises that where “[...] there are no positive regulations, the principles of *ius commune*, i.e. pandect law should be applied without hesitation, as they formed the basis of the Austrian civil code and [...] Hungarian private law”. Such a situation with regard to the legal sources of the Hungarian private law did not change in Croatia until April 6, 1941. Taking into consideration the aforementioned facts, the purpose of the second part of the paper is to analyse the significance and role of the *ius commune* as a source of law on the Croatian territories belonging to the former Hungarian legal area until 1941.

Keywords: *Corpus Juris Hungarici*, Roman law, reception, Hungarian private law, *Corpus Iuris Civilis*

17 February 2012, Friday

Venue: University J. J. Strossmayer of Osijek

Session 2

Plenary

Principles of good governance and the Republic of Croatia

Prof.dr.sc. Sanja Barić, professor, Department of Constitutional Law,
University of Rijeka, Faculty of Law, sbaric@pravri.hr

In Croatia we may regrettably state, that the so called normative optimism attitude still prevails among politicians. It is the notion that any social improvement and implementation of different reforms requires only the creation of a new and qualitatively better legal regulation. Revision of legal framework, it is held, will by itself guarantee a success. Both formal and substantive elements of a good normative activity have been defined in many instances, and we shall focus on a relatively recent document that lists and describes such elements pertaining to a modern constitutional state. The European Commission adopted the White Paper on European Governance in 2001 explicitly naming seven principles of good governance deriving from a common European legal tradition. These are: openness (transparency), participation, accountability, effectiveness, coherence, proportionality and subsidiarity. All of these are to be applied and reflected in every segment of a system of governance, while some of them relate primarily to the normative activity. Each of the principles deserves a thorough inquiry. However, our attention will be focused on only three of them (transparency, participation and coherence) as we consider them to be especially problematic in the context of normative activity, while cases and instances of their negligence have still been somewhat insufficiently emphasized and analyzed in our legal doctrine.

Keywords: good governance, transparency, participation, coherence, normative activity

Mutual legal assistance in suppression of road traffic offences – experiences of Croatian-Hungarian transborder cooperation

Prof.dr.sc. Davor Derenčinović, full professor, Department of Criminal Law, Faculty of Law University of Zagreb, davor.derenčinovic@pravo.hr

In first part of this article the author analyses international and particularly trans-border cooperation in suppression of road traffic offences. He stresses the practical advantages of accessing to European Convention on the Punishment of Road Traffic Offences from 1962 which entered into force in 1972 but never signed nor by Croatia neither Hungary. Furthermore, he analyses some recent legal instruments of the European Union adopted for improvement of trans-border cooperation in suppression of road traffic delinquency. In second part of this paper the author analyzes the approach of these two countries in suppression of the most serious forms of the road traffic delinquency highlighting the decision of the Croatian Constitutional Court U-I-1162/2008 of 28 June 2011, that abolished (terminated) the security measure of prohibition to drive a motor vehicle which under certain circumstances provided by law may be imposed forever (Article 78 paragraph 4 of the Criminal Code) and its possible implications on the safety of the road traffic.

Keywords: road traffic offences, transborder cooperation, Hungary, Croatia

Panel 1 Governance

Constitutional dialogue. Protection of constitutions – case studies: Hungary and Croatia

Doc.dr.sc. Anita Blagojević, associate professor, Department of Constitutional and Political Sciences, Osijek, abлагоje@pravos.hr

Dr. Tímea Drinóczi, PhD, dr. habil., associate professor, Constitutional Law Department, Pécs, drinoczi.timea@ajk.pte.hu

In common law system constitutional dialogue theories are about how to solve the counter-majoritarian difficulty and how to give a proper normative account of the role of judiciary in the constitutional

democracy, and how to find the proper constitutional meaning. Due to the Kelsenian theory of judicial review, the issue in Europe in this regard is how to find the proper constitutional meaning. Our idea is that the common law theories of (constitutional) dialogue can be examined and their conclusions may be adapted or further developed to the non-common law constitutional democracies. For doing so, we intend to define what “constitutional” and “dialogue” mean in this respect, and what kind of function a constitutional dialogue may have in these countries. In the paper we indicate that this approach of constitutional dialogue why and how may be extended to other constitutional organs and other (constitutional) procedures in constitutional democracies. We provide examples of constitutional dialogue at regulatory level from the recent Hungarian and Croatian constitutional development.

Keywords: constitutional dialogue theories, constitution making, constitutional court, Venice Commission

Local self-governments in Hungary and in Croatia

Prof.dr.sc. Boris Bakota, professor, Department of Administrative Sciences, Osijek, boris-bakota@pravos.hr

Dr. Adrián Fábíán, PhD, dr. habil, senior lecturer, Department of Administrative Law, Pécs, fabian.adrian@ajk.pte.hu

Prof.dr.sc. Boris Ljubanović, professor, Department of Administrative Sciences, Osijek, ljboris@pravos.hr

Local self-governments are among the substantial elements of the Croatian and of the Hungarian state organisation, which are important components of democracy. In Hungary, most theoreticians and practitioners as well as national and local politicians have referred many times to the regulations of the Constitution, its nature of guarantees or its questionable or not easily interpretable provisions in relation to local government. In Croatia, many theoreticians and practitioners debate about reforming the local self-government system. Authors here give detailed analysis of the state of local self-government, with display of law regulations and statistic and numerical data. The goal of this study is to research the main elements of the Croatian and of the Hungarian local self-government system:

the levels, the functioning and the organisation of local bodies, with special aspect to the constitutional regulation.

Keywords: local self-government, organs and functioning of local self-government, constitution, Hungary, Croatia

Fairness and equity regarding personal income tax systems

Prof.dr.sc. Renata Perić, full professor, Department of Financial Science, Osijek, rperic@pravos.hr

Dr. Csaba Szilovics, PhD, associate professor, Department of Financial Law, Pécs, szilovics.csaba@ajk.pte.hu

The notion of fairness is difficult to define due to its abstract nature. Therefore it is impossible to determine the general definition of the term that has been elusive. Legal norms can represent some kind of justice, which is a talent, a social and cultural product. History has shown us that the concept of fairness extremely changes with passing of time and that each historical period has its own vision of fairness. However, regarding tax law, fairness is that the tax burdens are located fairly with regard to tax capacity. The most important problem of the perception of fairness is that individuals, in most cases, do not get any direct countervalue in return to their tax payments. This paper introduces the basic views in this regard, also pointing out the related issue of tax compliance and tax fraud. According to Spicer, people cheat, because they think that the tax system is injustice. Especially, the injustice influenced those, who had less to fear. According to representatives of positivist school, law can not be unjust. Contrary to this approach, despite there is no correct answer based on some generally accepted principles to the question whether a tax is fair or unfair, this paper analyses that justice shall play a role as minimum condition in the tax regulations. Tax practitioners, however, whether they are lawyers or economists, do not attach any special meaning to the concept of fairness.

Keywords: personal income tax, fairness, equity, fraud, tax burden

Personal income tax: provisions regarding fairness

Dr. Zsombor Ercsey, assistant lecturer, Department of Financial Law, Pécs, ercsey.zsombor@ajk.pte.hu

Emina Jerković, mag. iur., teaching assistant, Department of Financial Science, Osijek, ekonjic@pravos.hr

According to some views, any tax that achieves the desired and anticipated economic impact may be considered fair. Both Hungarian and Croatian positive tax system is justified by the Constitution which states that everyone must participate in the settlement of public expenses in accordance with their capabilities. Accordingly, the tax system is based on the principles of fairness and equality, therefore taxation should be the least property limitation. Tax on personal income is the instrument of tax policy that with its inevitable fiscal objective has a much more important objective of a social nature—alleviate regressivity of VAT. Most financial scholars, lawyers or economists, agree that the principle of fairness is tried to be put into practice just by applying progressive tax rates on income. In Hungary, though, a flat personal income tax system has been introduced, also in order to increase the level of fairness. Thus this paper analyses the new Hungarian personal income tax system, by focusing on the different types of income, tax base, and tax credits, and also comparing that to the Croatian approach. The other issue of taxation that is scrutinized is the formation of an optimal tax burden, which means a continuous balance searching. This procedure and the related arguments are presented in this paper.

Keywords: personal income tax, fairness, progressive tax rate, flat tax rate, tax burden

Panel 2 Criminal Law

Is the common concept of the parties to a crime within the EU possible?

Prof.dr.sc. Igor Bojanić, professor, Department of the Criminal Sciences, Osijek, ibojanic@pravos.hr

The participation of more persons in committing a criminal offence represents one of the basic issues in the general part of the substantive criminal law. There are different approaches to its legal determination. The comparative analysis shows that there are two models within the EU: differentiated and unitarian. The differentiated model is the dominant one, which is based on the clear distinction between perpetration and participation and which already at the level of attribution takes into account the nature or degree of responsibility. According to the unitarian model, which is less represented, each causal contribution to the commission of a crime is considered to be a perpetration and the differences in the nature or degree of responsibility is becoming obvious only at the sentencing level. The paper offers and discusses the solutions from the German, Spanish, French, Austrian and English law in more details. Taking into consideration the advantages and shortcomings of each model, the differentiated one is generally more acceptable for the further development of the European criminal law, as it is accepted in the Corpus Juris. Still, it is necessary to point out that there are different views within the differentiated model, particularly when it comes to the degree of dependence of the complicity from the main act and the participation in special offences (*delicta propria*). Despite the differences, it is possible to formulate a common concept of the parties to a crime. Thus, taking into account the efforts discussed in the criminal law literature so far, the paper also suggests provisions related to particular appearing forms of perpetration and complicity which may serve as guidelines for formulating a general part of the European criminal law or harmonizing national criminal law systems. Even the more recent development of the international criminal law (provisions of the Statute of the International Criminal Court on

Parties to a Crime) shows that the consensus and/or compromise is possible on such important issues.

Keywords: parties to a crime, perpetration, complicity, European criminal law

Fight against corruption in Hungary and Croatia

Dr. László Köhalmi, PhD, senior lecturer, Department of Criminology and Criminal Management, Pécs, kohalmi.laszlo@ajk.pte.hu

Barbara Herceg, mag.iur., teaching assistant, Department of Criminal Sciences, Osijek, barbara.herceg@pravos.hr

Corruption has destructive instincts towards pillars of every society. It tends to break through every sphere: political, social, economic, cultural, democratic and legal. There is no effective fight against corruption without a legislative framework within criminal law. Croatia has a good platform within its criminal law, but there is always room for improvement. Many researches show that there is social awareness of corruption and the huge damage that it does, but there is reluctance in reporting these crimes. A principal problem of corruption in Hungary, as well in Croatia, stems from the functioning disorder of economic system. However, governments proclaiming zero corruption might easily become entangled in their promises and suffer a quick and irreversible loss of legitimacy. The role of criminal sanctions relating to corruption must not be either under- or overestimated. We should not get carried away with idea of complete eradication of corruption. However, we should strive to reduce it to a minimum. The victim of corruption is not the individual but the entire society.

Keywords: corruption, criminal law

Omission

Daniela Hećimović, mag.iur., former teaching assistant, Department of Roman Law, Osijek, dhecimov@pravos.hr

The primary aim of criminal law is to prevent socially harmful conduct. In criminal codes that aim is determined by the prevalence of crimes of commission (*delicta commissiva*). Only in exceptional cases

does the criminal law punish omission as well (*delicta omissiva, delicta commissiva per omissionem*) or such conducts, which violate the imperative norm. In some criminal justice systems crimes of omission are considered to be a special type of criminal act. The question, whether a certain conduct is commission or omission, can have important practical implications projected in the legal possibility for optional mitigation of the sentence and the importance of the guarantor's role. Demands and expectations of criminal guarantor's duties are areas of criminal dogmatics and they are of special interest in many criminal justice systems. The article presents the basic characteristics of crimes of omission, their distribution and the importance of the guarantor's role in Croatian criminal law.

Keywords: omission, *delicta commissiva, delicta omissiva, delicta commissiva per omissionem*, optional mitigation of the sentence, guarantor's role

The process of accusation and its judicial control – a comparative study

Dr. Csongor Herke, PhD, dr. habil., associate professor, Department of Criminal Procedure Law and Forensic Science, Pécs, herke.csongor@ajk.pte.hu

Dr. Bence Mészáros, PhD, junior lecturer, Department of Criminal Procedure Law and Forensic Science, Pécs, meszaros.bence@ajk.pte.hu

Ante Novokmet, mag.iur., teaching assistant, Department of Criminal Sciences, Osijek, anovokme@pravos.hr

The study gives a brief review of the models for the process of accusation and the judicial control of indictment in the common law and in the continental legal systems, and introduces the current regulation on this topic in Croatia and Hungary. The paper pays special attention to the implementation of the judicial control of indictment in the new Code of Criminal Procedure of Croatia enacted in 2008. Regarding the Hungarian criminal procedure law, the study introduces the process of accusation and analyses the definition and requirements of “lawful indictment”, which concept has been part of Hungarian law since 2006.

Keywords: process of accusation, judicial control of indictment, lawful indictment

Session 3

Plenary

The Common European Sales Law as an optional instrument and its implications on the European private international law

Prof.dr.sc. Vesna Tomljenović, full professor, Department of Private International and European Private Law, University of Rijeka Faculty of Law, vesnat@pravri.hr

The European Commission's proposal of the Regulation on a Common European Sales Law published recently, on 11 October 2011, has already aroused debate in legal doctrine. The debate has covered several issues like the nature of the proposed Regulation being an optional instrument, the content of its provisions and in particular its implications in the context of the European private international law. Freedom of contract is the guiding principle underlying the Common European Sales Law. Contractual parties, consumers and traders, as well as businesses are free to choose the Common European Sales Law to govern their contracts. Since the Common European Sales Law is proposed as a second national contract regime, one can ask whether adding a new layer of contractual provisions will bring more confusion into a cross-border transaction within already existing choices, rather than increase the legal certainty and predictability. As provided for by the proposed Regulation, the agreement to use the Common European Sales Law should be a choice exercised within the scope of the respective national law which is applicable pursuant to Rome I and Rome II regulations. This paper discusses the effects, which the parties' agreement on the Common European Sales Law will have on choice of law provisions contained in Rome I and Rome II Regulations, on one hand, and on the other hand, the relationship between the

Common European Sales Law and the Vienna Convention on International Sale of Goods.

Keywords: optional instrument, proposal of the Regulation on a Common European Sales Law

Panel 1 Civil Law

Strict liability in civil cases with special regard to environmental damages

Nataša Lucić, mag.iur. teaching assistant, Department of Economic Sciences, Osijek, nlucic@pravos.hr

Dr. Mária Márton, junior lecturer, Department of Business and Commercial Law, Pécs, marton.maria@ajk.pte.hu

The authors give an overview of civil liability in cases of various hazardous operations and environmental damages. These two closely connected phenomena are regulated in a similar way in both Croatian and Hungarian law. The paper examines the regulation of these countries on strict liability, and gives an overview of differences and problems in practice. It is important to put the two countries' regulation into the context of EU law, so the paper introduces the referring aquis of the European Union. Strict liability that presumes liability without proof of fault has been rapidly developing recently. Many eminent legal theorists are analyzing and debating its open development through legislation, and its covert development through judicial practice. Environmental protection has been one of the major influences on its development, and it has been subject of interest of many present and potential members of EU. The “Grey area” between strict and fault liability and the possibility of determining clear borders between them is also a very up-to-date issue of liability in tort law. The object of the paper is to examine all these questions of strict liability with special regard to environmental damages.

Keywords: strict liability, damages from hazardous operations, environmental liability, EU conventions

The legal nature of the forced share under the Croatian and Hungarian law

Dr. Mónika Csöndes, junior lecturer, Department of Civil Law, Pécs, csondes.monika@ajk.pte.hu

Dr.sc. Dubravka Klasiček, senior assistant, Department of Civil Law, Osijek, dklasice@pravos.hr

This paper intends to give an overview about the main characteristic features of the law of the forced share under Croatian and Hungarian law. The analysis will focus on the legal nature of the forced share. The Inheritance Act of Croatia of 2003 (with amendments in 2003 and 2005) accepts the system of the “inheritance law or property law nature” of the forced share. A forced heir, like testamentary or intestate heirs, becomes an heir at the time of testator’s death, *ipso iure*, if all other prerequisites are fulfilled at that moment. Under Hungarian law, the forced share is regulated in Part V of the Civil Code of 1959 that is the law of succession, but it does not have a universal succession character. The right to forced share belongs to the realm of the law of obligation. This paper also highlights and intends to compare the consequences which can be deduced from the different system, which exist in the two countries.

Keywords: inheritance law, forced share, forced share as proprietary right, forced share as pecuniary claim

Differences and convergencies between Croatian and Hungarian legal matrimonial regimes

Doc.dr.sc. Branka Rešetar, associate professor, Department of Family Law, Osijek, bresetar@pravos.hr

Dr. Lilla Király, PhD, senior lecturer, Department of Civil Procedure Law and Legal Sociology, Pécs, kiraly.lilla@ajk.pte.hu

The Hungarian as well as Croatian matrimonial property regime today is the regime of the community of property. Besides the same matrimonial property regime today, both countries also shared the same history which has had significant impact on regulation of matrimonial property. Namely, both countries were under the socialist system for a long period of time. During this time legislators of both

countries did not pay too much attention to the issues of matrimonial property. The basic principle of the socialist era concerning family law was the priority of personal relations over property relations. Despite the same legal history and the same type of matrimonial regimes today it will be interesting to explore and compare these two systems more in detail. Therefore in this article the following issues will be compared: legal sources, categories of assets (common and separate property), administration of assets, debts and liability of debts, dissolution and distribution of assets and protection of family home and household assets. Finally convergences and divergences between Hungarian and Croatian matrimonial property regimes as well as recent perspectives of legislators in the field of matrimonial property regimes will be highlighted.

Keywords: matrimonial property regime, community of property, convergences, divergences, Croatian and Hungarian legal systems

Computerization of land registers in Hungary and Croatia

Doc.dr.sc. Prerag Zima, associate professor, Department of Legal Theory, Osijek, predrag.zima@pravos.hr

Dr. Balogh, Zsolt György, PhD, associate professor, Department of Infocommunication Law, Pécs, balogh.zsolt@ajk.pte.hu

In this paper, the authors point out the importance of digitalized land registers as records for both private and public legal persons. These records are kept in the land-book departments of municipal courts in Croatia and in detached authorities in Hungary. There is no doubt, that this information in digital form must be available for internet access. Computer data can be stored in large quantities and archived permanently, and they are easily copied and multiplied, which reduces the danger of their permanent loss. In addition, that sort of service is law cost for both service provider itself and users. EU also supported the development project to facilitate the exploitation of these advantages. Special emphasis is put on the course of digitization of land registers in both countries and the legislation related to this project. Procedural law related to the access to land register data is

also analyzed. Finally, authors have observed some advantages and shortcomings in the process of computerization and education of employees, as well as some good and bad sides of the existing equipment and programs support.

Key words: digitization of land registers, EU projects, national regulation, records of real estates, legal informatics, legal safety of public records, re-use of public data.

Panel 2 Civil Procedure and Corporate Law

Public policy in national and European private international and procedural law

Prof.dr. László Kecskés, professor, Department of Civil Law, Pécs, kecskes.laszlo@ajk.pte.hu

Dr. Kolos Kovács, PhD student, Department of Civil Law, Pécs, kovacs.kolos@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Mirela Župan, associate professor, Department of Private International Law, Osijek, mzupan@pravos.hr

Public policy defines the limits of the tolerance towards foreign substantive and procedural law and is therefore employed in order to protect fundamental legal principles of forum. The aim of this paper is to examine the private international law concept of public policy, both in comparative (Hungarian and Croatian) and EU *acquis* perspective. From a comparative perspective, authors address provisions of national PIL codes and codes on arbitration to detract the normative definitions of public policy. Further on authors summarize doctrinal interpretations on its limits as regards proximity, relativity and seriousness of breach. EU *acquis* retains mechanism of public policy in its regulations, which are here being listed and classified. Practical usage of public policy is often being criticised for its discretionary character and uncertainty. Emphasis is in the end placed on the dilemma, how to make the application of public policy in private international and procedural law more certain, principled and justifiable.

Key words: public policy, comparative law, EU *acquis*, human rights protection, court practice

Mediation in family and labour law conflicts

Anica Čulo Margaletić, mag.iur., teaching assistant, Department of Family Law, Osijek, aculo@pravos.hr

Dr. Edit Kajtár, Ph.D, senior lecturer, Department of Labour Law and Social Security Law, Pécs, kajtar.edit@ajk.pte.hu

Peaceful settlement of disputes serves not only the interest of the parties concerned but also that of the entire society. Our hypothesis is that mediation has a great but partly unexploited potential for preventing and handling conflicts. To prove this we use the example of conflict resolution in Croatian family and Hungarian labour law. We examine various levels of regulation (international, regional, European and national) and explore to what extent is mediation effective in the two selected fields. The research focuses, amongst others, on the following areas: legal background (acts, collective agreements, ethical codes, etc.), specific features of labour and family conflicts, examples of good and bad practice, weak and strong points of the national systems. Key issues, such as education, costs, confidentiality and enforceability are also covered. We list the obstacles which hinder mediation and make recommendations on how to make the most of mediation in the future.

Keywords: ADR, mediation, family law, labour conflicts, strike

Lawyers' fees and length of civil litigation.

Examples from Croatian and Hungarian law and practice

Gergely Czoboly, PhD student, Department of Civil Procedure and Legal Sociology, Pécs, czoboly.gergely@ajk.pte.hu

Dr.sc. Zvonimir Jelinić, senior assistant, Department of Commercial and Company Law, Osijek, zjelinic@pravos.hr

Dilatory tactics in civil procedure can occur as a result of various motivations. In a civil action, it would be possible to consider number of lawyers' hypothetical conducts which could be inconsistent with interests of the client and interests of speedy justice with minimum costs attached. Nevertheless, the primary concern of this study is not

with all possible conducts, but the focus will tie to the question on how two different jurisdictions approach the issue of lawyers' fees and costs, which are in number of European jurisdictions recognized as a very significant part of total costs of civil litigation. The fact is that lawyers' fees are sometimes hardly predictable in advance, especially if they are based on hourly rates and when the amount of work is difficult to predict. The same could be the case in the jurisdictions, where tariff system for lawyer's fees is in place, if the tariff prescribes that lawyers may calculate their fees for every act of legal representation, such as participation in a hearing or drafting submission. In both cases, lawyers may be tempted to use different tactics to cause unnecessary delays, performances that will consequently generate unnecessary litigation costs. In their paper authors are seeking an answer to the primary concern of their study; to what extent different methods of charging lawyers' fees may influence delivery of justice within reasonable time and with minimum of costs. In order to comprehensively explain national rules on lawyers' fees and reimbursement of costs, an analysis of Hungarian and Croatian law is being given. In addition, differences in procedural sanctions and tools of the judicial control are explored in the light of recent year's intentions of both countries' legislators to adequately address the problem of procedural discipline and the costs and length of litigation. **Keywords:** lawyers' fees and costs, reimbursement of costs, length of litigation, procedural discipline, court sanctions

One tier and two tier board systems in Hungary and Croatia with special emphasis on the problem of corporate governance in Croatia's National Oil Company INA

Dr.sc. Zvonimir Jelinić, senior assistant, Department of Commercial and Company Law, Osijek, zjelinic@pravos.hr

Dr. András Kecskés, PhD, senior lecturer, Department of Business and Commercial Law, Pécs, kecskes.andras@ajk.pte.hu

This article focuses on the problem of two different models of corporate governance – one tier and dual tier board systems. A general review of the main features of both systems is presented in the light of

benefits each board structure offers. It is highlighted that there is no universal answer to the question, which system is better and which one outperforms, since in practice, the preference of one or other board structure will depend on a number of personal issues and on the type of corporate ownership structure. Although both Hungarian and Croatian rules of company law allow companies to apply one or the other type of the board structure and in theory no possibilities of their combination exist, as we will see, it seems that real life has found a way to break that rule. Namely, in Croatia's National Oil Company INA one strange board system is in place at the moment, which shows elements of both board structures – the one tier and dual tier system. Furthermore, it is examined how that is possible, how that situation relates with the rules of Croatian Companies Act and what has to be done to successfully overcome such, indeed, strange situation.

Keywords: corporate management, one tier and two tier systems, management, INA, shareholders agreement, co-determination, executive officer, non-executive officer, one tier board, two tier board, supervisory board, audit committee, remuneration committee, best practice, soft law

18 February 2012, Saturday

Venue: University J. J. Strossmayer of Osijek

Session 4

Plenary

The specificities of providing cross-border healthcare services in the EU internal market

Prof.dr.sc. Nada Bodiřoga-Vukobrat, full professor, Jean Monnet Chair, Department of European Law, Faculty of Law, University of Rijeka, nadab@pravri.hr

Prof.dr.sc. Hana Horak, professor, Jean Monnet Chair, Faculty of Economy and Business, University of Zagreb, hhorak@efzg.hr

Freedom to provide services is one of the four freedoms in the EU internal market. Health services, although the least regulated, form a significant part of the cross-border services. Using its law-creating function, the ECJ responded to the needs of the market in a number of cases, such as *Kohll*, *Decker*, *Geraets-Smits* and *Peerbooms* and *Müller-Faure and van Riet*, which establish that medical services are covered by Articles 56 and 57 TFEU. The goal of the Directive on Services in the Internal Market 2006/123/EC is to create a shift towards the creation of a true internal market for services. Health services are a special kind of services with specific character within the health care policy. Their focus is on the citizen and social benefits (services) provided at national level. Freedom to provide healthcare services cross-borders includes the right of patients to receive healthcare in the Member State of treatment, under the same conditions as the citizens of that state. An example is the provision of highly specialized care or treatment in border areas where the nearest appropriate facility is abroad. The influence of the freedom to provide services in the area of healthcare also affects other freedoms and different specific areas such as freedom of movement of workers and members of their families and social rights in connection therewith and the worker's demand for health care benefits from other Member States. Co-ordination laws and open methods of co-ordination play a

particularly important role in all the fields of cross-border services, as well as in the field of health services. Internationalization and globalization, enhanced capital and worker's mobility and entrepreneurship have raised new issues regarding cross-border provision of health services and competition. There are two types of questions that should be answered. One is the question of boundaries to which health care insurers are ready to open to the market and the other important question includes physicians' freedom to provide services, freedom of recipients from other Member States, free movement of pharmaceuticals and medical-technical appliances and cross-border competition of private providers of health care insurance. Cross-border health services are excluded from the scope of Directive 123/2006. The authors analyse the ECJ's case-law and its influence on legislation and practice of the Member States as well as the implications of these judgments to the regulatory framework and case-law in the Republic of Croatia. The new Directive 2011/24 of 9 March 2011 on the application of patients' rights in cross-border healthcare aims to establish rules for facilitating access to safe and high-quality cross-border healthcare in the European Union and to ensure patient mobility in accordance with the principles established by the ECJ, as well as to promote cooperation in healthcare between Member States. Notwithstanding the provisions of the Directive that protect the patients on supranational level, many problems at the national level, especially concerning procedural questions (prior approval, justifiability of social rights, etc.) still remain unsolved.

Keywords: cross-border healthcare services, EU internal market, Directive 2011/24 of 9 March 2011

Panel 1 Citizens and Human Rights

The Human Rights Council and the universal periodic review: a novel method of promoting compliance with human rights

Dr. Adrienne Komanovics, PhD, associate professor, Department of International and European Law, Pécs, komanovics.adrienne@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Nives Mazur-Kumrić, associate professor, Department of International Law, Osijek, nmazur@pravos.hr

The Commission on Human Rights, established in 1946, had played a significant role in standard-setting and the monitoring of human rights. The so-called special procedures and the complaint procedure are regarded as one of the major contributions of the Commission to the protection of human rights. Nevertheless, the Commission had gradually lost credibility and legitimacy, due to politicization, declining professionalism, selectivity and double standards. The creation of the Council of Human Rights in 2006, replacing the Commission, was intended to offer a fresh start. Its mandate includes, apart from the revised 1235 and 1503 procedures, the innovative universal periodic review (UPR), which offers a 100 per cent coverage of UN Member States. The first round of the review, including Croatia and Hungary, has shown how the Council work has developed. Whereas the UPR is, admittedly, not a rigorous technical review of the human rights situation in a country, the sessions have regrettably reflected its political nature, with several politically charged recommendations, and the active participation of “friendly States”. Apparently, without a change in the attitudes of Member States, the Council is in no better position than its predecessor of actually furthering compliance with human rights.

Keywords: human rights, Human Rights Council, Universal Periodic Review, Croatia, Hungary

Are older workers second-class? – The case of Croatia and Hungary

Dr. Erika Kovács, PhD, director, Institute of Comparative and European Labour Law, Faculty of Law, Pécs, dr.erika.kovacs@googlemail.com

Prof.dr.sc. Mario Vinković, professor, Department of Labour and Social Security Law, Osijek, mvinkovi@pravos.hr

Member States of the European Union are ageing societies. This fact brings about several social, legal and economical dilemmas. The prohibition of age discrimination by the Directive 2000/78/EC has not only social and human rights objectives, but primarily an economic goal, namely to increase the employment rate in the EU. Several Member States have special labour law regulation on older workers, which treat this group of workers partly adversely. The European Court of Justice delivered a couple of judgments on old age discrimination in the last four years. Especially the judgments on compulsory retirement are highly controversial, since they include numerous internal tensions. Not only the economic reasons collide with the human rights view, but also the main economic argument cannot be generally accepted that getting out older workers from the labour market brings along an automatically better opportunity of young people to get a job. The article focuses in its first part on the main statements of the mentioned judgments and then describes the situation in Croatia and Hungary. It emphasises the special national labour law regulations applicable for older workers. Particular attention is paid to provisions regarding the termination of employment contract.

Keywords: age discrimination, ageing society, old age, compulsory retirement, age limit, Croatia, Hungary

Danube strategy and cross-border region Hungary-Croatia: protecting the environment and building prosperity in the Danube Region

Prof.dr.sc. Branislav Malagurski, professor, Department of International Law, Osijek, bmalagur@pravos.hr

Dr. Zsuzsanna Horváth, PhD, associate professor, Department of International and European Law, Pécs, horvath.zsuzsanna@ajk.pte.hu

On the request from the European Council, the European Commission presented an EU Strategy for the Danube Region (EUSD) which was adopted by the General Affairs Council in April 2011. The main idea behind the new strategy is to strengthen the cooperation among 8 EU countries and 6 non-EU countries of the Danube Region – facing several common challenges – under a new macro-regional strategy. The EUSD is intended to provide a better coordination of the sometimes isolated implementation of policy programmes, a more effective utilization of financial, human and institutional resources, and to contribute to the economic, social and territorial cohesion of the EU. The strategic framework behind the EUSD is the Europe 2020 and the EU Sustainable Development Strategy, enabling the new regional strategy to contribute to the long-term objectives of the Union. The four main pillars of the EUSD are: connecting the Danube region (mobility, energy, culture and tourism issues); protecting the environment in the Danube region (water and air quality, environmental risks, biodiversity, natural protection issues); building prosperity in the Danube region (knowledge development, research, education, information-technology issues); strengthening the Danube region (institutional cooperation, security issues). The present article gives an insight into the development of the EUSD, focusing on the second and third priority fields: environmental protection and prosperity issues. The contribution of Hungary and Croatia to the EUSD, their national priorities and expectations towards the contribution of the strategy to the enhancement of their cross-border cooperation are examined.

Keywords: European Strategy for the Danube Region (EUSD), territorial cooperation, regional development, macro-regional strategy,

sustainable development, environmental protection, prosperity building, Hungary-Croatia cross-border cooperation

Environmental rights in the context of three legal systems – stepping into the EU legislature’s shoes?

Dr. Attila Pánovics, PhD, senior lecturer, Department of International and European Law, Pécs, panovics.attila@ajk.pte.hu

Doc. dr. sc. Rajko Odobaša, associate professor, Department of Economic Sciences, Osijek, rodobasa@pravos.hr

Public participation in environmental issues is one of the most fundamental principles of global environmental governance. The involvement of the public is crucial to achieve sustainability. The adoption of the Aarhus Convention in 1998 marked a milestone in the development of environmental rights of the public. The Convention, although it only applies to the region of pan-Europe, has global significance. EU law should have been properly aligned with the provisions of the Convention with a view to its ratification by the EC in 2005. In order to achieve a comprehensive interpretation of environmental rights, a similar approach should be adopted in different legal systems. The judgment of the Court of Justice of the EU in Case C-240/09 (*Lesoochránárske zoskupenie VLK*) shows the indispensable role of the Court of Justice in the enforcement of the third pillar of the Aarhus Convention at national level, despite of the fact that the proposed directive on access to justice in environmental matters has not been adopted by the Council of the EU and the European Parliament.

Keywords: environmental rights, EU agreements, Aarhus Convention, access to justice, national courts

Panel 2 Quality in Higher Education and Students Mobility

Managing quality in higher education: comparative study between University of Osijek and University of Pécs

Dr.sc. Jelena Legčević, senior assistant, Department of Methodology and Information Sciences, Osijek, legcevic@pravos.hr

Dr. Péter Fülöp, Phd student, Department of Administrative Law, Pécs, fulop.peter@ajk.pte.hu

A core element of the reform of higher education and a basic requirement for creating a European Higher Education Area is quality assurance. Every quality assurance system reflects a national system of higher education and the local social framework, in which higher education institutions operate. Therefore European Standards of Higher Education are established and must be applied in all countries participating in the Bologna process. In accordance with the recommendations of the Bologna Declaration each educational institution is obliged to develop a system which ensures the quality of their output, in other words, the quality management system. Research conducted in the paper had two objectives; examine the perceptions of students about the quality of higher education at the Faculty of Law in Osijek (n = 228) and the Faculty of Law in Pécs (n = 133) using a validated measurement instrument KVALIMETAR to get deeper insights into the structure of the samples and by using factor analysis. As a second objective, those criterion variables were allocated that affect the quality of higher education most considering to selected socio-demographic characteristics of the samples. Exactly this type of study, carried out in this research paper, could help higher education institutions manage the quality of their institutions by measuring perceptions of its students reliably and properly.

Keywords: higher education, quality, measuring instrument

International student mobility measurement – methodological challenges

Prof.dr.sc. Nihada Mujić, full professor, Department of Economic Sciences, Osijek, nmujic@pravos.hr

Martina Mikrut, teaching assistant, Department of Economic Sciences, mmikrut@pravos.hr

Brigitta Szabó, Dean's Office, Pécs, szabo.brigitta@ajk.pte.hu

The international student market is changing and managing student mobility is becoming more challenging. Measurement of motivational factors in the decision-making process for student application to an international destination is important when managing student mobility. This article discusses the advantages and disadvantages of different survey methodologies used in measuring international student mobility. The study detects and confirms validity and reliability of scales used in quantitative survey conducted in two phases: in a first phase among students at Faculty of Law in Osijek (in 2010), and in the second phase among students at Faculty of Law in Pécs (in 2011). Furthermore, possible vertical methodological improvements within quantitative study are presented as well as horizontal improvements toward qualitative survey completion. This discussion of methodological principles relevant to student mobility measurement tends to support and empower international student mobility in future.

Keywords: international students mobility, measuring, methodology

A cross-cultural comparison of student mobility (Croatian and Hungarian experience)

Prof.dr.sc. Ivana Barković-Bojanić, full professor, Department of Economic Sciences, Osijek, barkovic@pravos.hr

Katarina Marošević, assistant, Department of Economic Sciences, Osijek, katarina.marosevic@pravos.hr

Brigitta Szabó, Dean's Office, Pécs, brigitta@ajk.pte.hu

The purpose of this paper is to discuss, describe and compare the perception, attitudes, drivers and barriers of the students of the Faculty of Law in Osijek and students of the Faculty of Law in Pécs towards

international student exchange in general, including perception, attitudes, drivers and barriers toward Erasmus program as concrete student mobility programme. For the purpose of this paper, survey among students at Faculty of Law in Osijek was conducted in 2010, and survey among students at Faculty of Law in Pécs was conducted in 2011. Since international research argues that motivation of students is not affected by the geo-political or socio-demographic conditions, main goal is to analyse possible similarities and differences between those two student groups driven by different mobility background, primarily related to long history of managing and coordinating the Erasmus programme at the University of Pécs, since University of Osijek has recently introduced the programme.

Keywords: international student mobility, survey, Erasmus program

PRAVOS and PTE students' cooperation: "In and outside the framework of SUNICOP" – Posters presentation at the Lobby

Összefoglalók

2012. február 16, csütörtök

Helyszín: Eszéki Josip Juraj Strossmayer Egyetem, Aula

1. szekció

Plenáris ülés

**Az Európai Unió és a tagállamai a Lizsaboni Szerződés után
– új egyensúly?**

Prof.dr.sc. Siniša Rodin, egyetemi tanár, Jean Monnet Chair Ad Personam, Zágrábi Egyetem, Jogi Kar, srodin@gmx.com

Az absztrakt angolul olvasható.

A bírói oktatás szerepe és jelentősége Európában

Ivana Goranić, igazgató, Horvát Bírói Akadémia, ivana.goranic@pravosudje.hr

Az absztrakt angolul olvasható.

1. panel Az Európai Unió joga

Európai Külügyi Szolgálat

Dunja Duić, LL.M., tanársegéd, Alkotmányjogi Tanszék, Eszék, dduic@pravos.hr

Dr.sc. Tunjica Petrašević, PhD, tanársegéd, Alkotmányjogi Tanszék, Eszék, tpetrase@pravos.hr

Dr. Szalayné Dr. Sándor Erzsébet, PhD, dr. habil., igazgató, Európa Központ, Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs, Nemzetközi- és Európaijogi Tanszék, Pécs, sandor.erzsebet@ajk.pte.hu

Jelen tanulmány az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) szervezetéről és működéséről kíván rövid áttekintést adni. Az EKSZ létrehozásáról a Lizsaboni Szerződés rendelkezett. A Szolgálat a tagállamok diplomáciai képviselőivel együttműködve végzi tevékenységét, tagjai a Tanács, a Bizottság valamint a tagállamok diplomatái közül választott személyek. Az EKSZ bonyolult szerkezetű, egyes

vélemények szerint sui generis természetű intézmény. A tanulmány a Szolgálat belső felépítését elemzi és értékeli abból a szempontból, hogy vajon az új intézmény milyen mértékben lesz képes tartalmassá és koherenssé tenni az EU külkapcsolatait. Az EKSZ létrejöttéhez vezető előzmények rövid ismertetése után a tanulmány elemzi az uniós alapító szerződésnek az intézmény működése szempontjából releváns rendelkezéseit, majd bemutatja az EKSZ megszervezéséhez vezető folyamatot. Végül a szerzők kísérletet tesznek arra, hogy az EKSZ tevékenységének lehetséges jövőbeli hatását értékeljék, továbbá elemezzék a Szolgálattal együttműködni köteles intézmények szerepét. Hasonlóképpen választ próbál adni a tanulmány arra kérdésre is, hogy a külkapcsolatokat korábban bonyolító uniós szervek képesek lesznek-e összehangolni politikáikat az Európai Külügyi Szolgálattal.

Kulcsszavak: Európai Unió, Lisszaboni Szerződés, Treaty of Lisbon, Európai Külügyi Szolgálat, az EU külügyi kapcsolatai

Az uniós polgárság jogi természete

Dr. Mohay Ágoston, tanársegéd, Nemzetközi- és Európaijogi Tanszék, Pécs, mohay.agoston@ajk.pte.hu

Davor Muhvić, mag.iur., tanársegéd, Nemzetközi Jogi Tanszék, Eszék, davor.muhvic@pravos.hr

E tanulmány célja, hogy az uniós polgárság jogintézményét a nemzetközi jog és az Európa-jog szemszögéből elemezze. Az uniós polgárság egy sajátos „állampolgárság”, amely egy természetes személy és egy jogi autoritás között jön létre. Az uniós polgársági jogviszony különbözik a hagyományos állampolgárság jogintézményétől, mivel nem egy természetes személy és egy állam, hanem egy természetes személy és egy szupranacionális szervezet között jön létre. Eltérés az is, hogy az uniós polgárság státusza kizárólag közvetett módon, valamely uniós tagállam állampolgárságának megszerzése által nyerhető el. Jelentős különbségek állnak fenn továbbá az állampolgárság és az uniós polgárság által felölelt jogok és kötelezettségek köre és tartalma tekintetében is. Az uniós polgárságot a Szerződések kiegészítő

természetű státusként határozzák meg – megszerzésére kizárólag a tagállamok valamelyike állampolgárságának megszerzése által lehetséges. Az Európai Unió Bírósága mindazonáltal e státuszt az uniós polgárok alapvető jogállásként határozza meg. A Bíróság gyakorlatában dinamikusan értelmezi az uniós polgárság jogintézményét, és fokozatosan autonóm hivatkozási alapként kezeli jogi érvelésében, tekintet nélkül arra, hogy a státuszból eredő jogok gyakorlására már az adott ügy tényállását megelőzően sor került-e vagy sem.

Kulcsszavak: állampolgárság, Európai Unió, uniós polgárság, Európai Unió Bírósága, szabad mozgás és tartózkodás joga

A letelepedés szabadsága az EU jogban, különös tekintettel a horvát és a magyar jogi aspektusokra

Dr. Nochta Tibor, PhD, egyetemi docens, Gazdasági és Kereskedelmi Jogi Tanszék, Pécs, nochta.tibor@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Dubravka Akšamović, egyetemi docens, Kereskedelmi Jogi Tanszék, Eszék, daksamov@pravos.hr

A letelepedési szabadság kérdése az Európai Bíróság Centros ügyben hozott döntése óta az európai jogászai szakma figyelmének középpontjában áll. Azon Európai Uniói szintű szabály, amely lehetővé teszi, hogy egy tagállamhoz tartozó vállalkozás másik tagállamban is folytathat üzleti tevékenységet, olyan problémákat vetett fel, melyekre az európai jog a mai napig nem tudott megfelelő megoldást nyújtani. A letelepedés szabadságának célja eredetileg az volt, hogy lehetővé tegye és elősegítse a vállalkozások mobilitását, ahogyan lehetővé tette a természetes személyek számára is. De rövid időn belül nyilvánvalóvá vált, hogy a vállalkozásokra vonatkozó letelepedési szabadságot nehezen lehet kivitelezni az Európai Unió szintjén. Ennek oka a nemzeti társasági jogi szabályokban keresendő, amelyek gyakran védik a hazai vállalkozásokat a külföldiekkel szemben. Mindemelllett egyes tagállamok társasági joga a jogharmonizáció ellenére nagymértékben eltér egymástól. További problémát jelentenek például az adózási jogszabályok, az uralkodó társaságokkal kapcsolatos szabályok alkalmazása, munkajogi

előírások stb. E tanulmányban a szerzők az Európai Unió letelepedésre vonatkozó szabályait az Európai Bíróság gyakorlatán keresztül kívánják bemutatni. Ezen kívül e szabályok horvát valamint magyar jogba való beépülésének elemzésére is sor kerül.

Kulcsszavak: letelepedés szabadsága, társaságok alapítása, székhelyáthelyezés, határokon átnyúló egyesülés, lex societatis

Az Európai Unióról szóló információ szolgáltatása a könyvtárak tevékenységében – tagállami és tagjelölti tapasztalatok

Dr. Karoliny Eszter, európai jogi szakreferens, Pécs,
KarolinyEszter@aol.com

Ljiljana Siber, mag.iur., Európai Dokumentációs Központ, Eszék,
ljsiber@pravos.hr

Tunjica Petrašević, PhD, tanársegéd, Alkotmányjogi Tanszék, Eszék,
tpetrase@pravos.hr

Tanulmányunkban az Európai Unió információs politikájának és az uniós tájékoztatásnak egy sajátos részét mutatjuk be: az EU tagállamaiban és a tagjelölt országokban működő, a nyilvános könyvtárakban folytatott uniós információs tevékenységet. Az információhoz való hozzáférés a demokratikus társadalmak alapelve és alapvető emberi jog. A mai könyvtáraknak, mint kulturális, oktatási és információs intézményeknek alapvető szerepe, hogy a felhasználók számára biztosítsák az állományhoz és az információkhoz való hozzájutást azon témák és tartalmak terén, amelyekben érdekeltek. A felvetettekkel és az UNESCO közkönyvtárakra vonatkozó irányelveivel, valamint az Európa Tanács és az EBLIDA a könyvtárakra vonatkozó jogszabályokról szóló irányelveivel összhangban a könyvtárakat a tagállamokban és a tagjelölt államokban is alkalmasnak ítélték arra, hogy mind a tudományos élet szereplői mind a nyilvánosság számára hiteles, általános és konkrét információt nyújtsanak az Európai Unió jogi és politikai kérdéseiről. Tanulmányunkban bemutatjuk az EU információs politikáját és információs hálózatait, a horvát és a magyar információs hálózatokat, a könyvtárak és a könyvtáros egyesületek tevékenységét az EU-ról

nyújtandó információk és az uniós információhordozók terén, különös tekintettel a tudományos szintű uniós jogi tájékoztatásra. Részletesen elemezzük az eszéki és a pécsi könyvtárak és EU információs központok céljait, tevékenységét és együttműködési lehetőségeit.

Kulcsszavak: könyvtár, könyvtári szolgáltatások, tájékoztatás, EU információs és kommunikációs politika, információs hálózatok, az európai jog információs forrásai, nyilvánosság, tudományos közösség, együttműködés Eszék-Pécs, Horvátország, Magyarország, Európai Unió

2. panel Jogelmélet és jogtörténet

A magyar és a horvát jogi kultúra

Prof. Dr. Visegrády Antal DSc, egyetemi tanár, Jog- és Állambölcseleti Tanszék, Pécs, visegrady.antal@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Ivana Tucak, egyetemi docens, Jogelméleti Tanszék, Eszék, itucak@pravos.hr

A kultúra és a jog között állandó kölcsönhatás, sokrétű összefüggés áll fenn, melyet két alapvető tételben lehet összefoglalni: egyfelől a jog az egyik összetevője az adott társadalom kultúrájának, másfelől pedig, nincs olyan jog vagy jogrendszer sem, amelyet ne hatna át a társadalom kultúrája. A jogi kultúra éppen úgy történetileg alakult ki, mint a politikai kultúra, s ez utóbbi befolyásolja, sőt alakíthatja előbbi jellemzőit és megvalósulását. A jogi kultúra fejlődése hosszú távú folyamat, amelynek során nemcsak a szerves növekedésről, hanem a megfelelő kultúra ápolására irányuló feladatról is szó esik. A jogi kultúra tehát nem csupán ragaszkodás a kialakult értékekhez, de nem is csak változtatás pusztán a változtatás kedvéért. A jelen tanulmány kísérletet tesz a szóban forgó két jogi kultúra közös és eltérő vonásainak bemutatására. Magyarországnak és Horvátországnak közös a múltja. Több mint nyolc évszázadon át (1102-1918) egy államközösséget alkottak. A 20. században kommunista rendszer uralta őket, egyikük már EU tag, a másik pedig hamarosan az lesz. A szerzők a következő mutatók alapján értékelik a vizsgált országok jogi kultúráját: a) írott és élő jog, b) intézményi infrastruktúra (bírószá-

rendszer, jogászai foglalkozás), c) jogilag releváns magatartás modelljei (pl. pereskedés), valamint d) jogtudat.

Kulcsszavak: jogi kultúra, jog, jogtudat

Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása – észrevételek a horvát és a magyar államiságról és jogi státuszról

Višnja Lachner, mag.iur., tanársegéd, Jegtörténeti Tanszék, Eszék, vlachner@pravos.hr

Dr. Peres Zsuzsanna, PhD, adjunktus, Jegtörténeti Tanszék, Pécs, peres.zsuzsanna@ajk.pte.hu

Jelena Roškar, mag.iur., tanársegéd, Jegtörténeti Tanszék, Eszék, jroskar@pravos.hr

Prof.dr.sc. Josip Vrbošić, egyetemi tanár, Jegtörténeti Tanszék, Eszék, jvrbošic@pravos.hr

Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása 1918-ban megteremtette az új államok, „a jogutód államok” létrejöttének lehetőségét. Magyarország megszűnt a korábbi Osztrák-Magyar Monarchia tagja lenni, és önálló állammá vált. Két rendszerváltás követte egymást 1918/1919 során, amelyek ideiglenesen lerombolták Magyarország korábbi jogrendszerét. Az 1920. évi politikai restaurációt követően Magyarország meghirdette a jogfolytonosságot az 1918 előtti állammal Horthy Miklós kormányzósága alatt, ami 1944-ig király nélküli királyságként működött. A korábbi Horvát Királyság számára is megadatott a lehetőség 1918-at követően, hogy egyesüljön a Szerb és Montenegrói Királysággal a Jugoszláv állam keretein belül. Az Osztrák-Magyar Monarchia a számos globális politikai faktornak köszönhetően (a központi hatalmak legyőzése, amelynek az Osztrák-Magyar Monarchia is a tagja volt Németországgal, Bulgáriával és Törökországgal egyetemben) megszűnt létezni. Nem utolsó sorban bukásának legfőbb oka az 1918 októberi nemzeti-forradalmi megmozdulás volt, amely a korábbi monarchiához tartozó területek kiválásához és új nemzetállamok megteremtéséhez vezetett a népek önrendelkezési jogának, mint új jogállami elvnek a kimondásával. A Szlovén-Horvát-Szerb állam Nemzeti Tanácsa 1918. október 19-én átvette az ország területe feletti tényleges hatalmat, míg ugyanezen év október 29-én a horvát nemzeti országgyűlés (sabor) javaslatot tett

arra, hogy az ország jogilag is szakadjon el Ausztriától és Magyarországtól, és kihirdette az önálló horvát államot, amely a közös, szuverén Szlovén-Horvát-Szerb állam részét képezte. A Szlovén-Horvát-Szerb állam volt az első, amely csatlakozott a jugoszláv államhoz és ezzel megtette a kezdőlépést a jugoszláv államok egyesítése felé vezető úton. A Szlovén-Horvát-Szerb állam különlegessége az időszakaságában rejlett, mert mindössze azért hozták létre, hogy egyesüljön Szerbiával és Montenegróval. Sándor régens 1918 december 1-jén bejelentette Szerbia egyesítését a független Szlovén-Horvát-Szerb állammal, amellyel létrejött az önálló Szerb-Horvát-Szlovén Királyság.

Keywords: Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása, magyar állam, Magyar Királyság, szerb-horvát-szlovén állam, Szerb-Horvát-Szlovén Királyság

A Corpus Iuris Civilis és a Corpus Iuris Hungarici – a római jogi tradíciók hatása a magyar és a horvát jogra

Nikol Žiha, tanársegéd, Római jogi Tanszék, Eszék, nikolz@pravos.hr
Prof.dr.sc. Marko Petrak, egyetemi tanár, Római jogi Tanszék, Zágrábi Egyetem, Jogi Kar, marko.petrak@pravo.hr
Dr. Gábor Béli, PhD, egyetemi docens, Jogtörténeti Tanszék, Pécs, beli.gabor@ajk.pte.hu

A magyar jog fejlődését, fogalomi rendszerének kiépülését magától értetődően idegenjogok is befolyásolták. A legnyilvánvalóbb hatások a latin írásbeliség révén mutathatók ki, hiszen a jogintézmények identifikálása a kezdetektől a római jogi-kánonjogi terminológia alapul vételével és felhasználásával valósult meg. Ezzel együtt a lényegét adó tartalom a szokásjog által kitermelt alapintézmények esetében egyáltalán nem, alig vagy nem feltétlenül igazodott az idegen jogi megfelelőhöz. Ez olyan sajátos fogalmi rendszer megjelenéséhez vezetett, mely a meghatározó tartalmi sajátosságra szabott latin terminológiát fejlesztett ki, ami a felületes szemlélet nemegyszer arra indítja, hogy jogátvételt lásson és keressen. Ez azonban különösen a régi magyar (nemesi) magánjogban nem valósult meg és nem is valósulhatott meg, már csak azért sem, mert a Tripartitum joganyaga

olyan erővel alakította a gyakorlatot, ami mindenféle jogátvételi kísérletet ellehetetlenített. A régi magyar jog egyetlen területén lehet recepciót kimutatni 1848 előtt, mégpedig a büntető jogban. E recepció szokásjogi volt, ugyanis az III. Ferdinánd alatt Alsó-Ausztria számára kiadott büntető rendtartást, latin fordításban, Praxis Criminalis címmel, az eljárt rendes büntető törvényszékek gyakorlata tette a magyar szokásjog részévé, elsősorban annak köszönhetően, hogy 1696-ban kiadott Corpus Juris Hungarici anyagához csatolták. A magánjog vonatkozásában kimutatható, hogy a magyar bírósági gyakorlat és jogtudomány 1848-at követően – a rendiség felszámolásának és a modern nemzeti magánjogi törvénykönyv kidolgozásának többszöri sikertelen kísérlete következtében – fokozatosan a ius commune-hoz nyúlt, értve ezalatt, hogy recipiálta a római jogot, mint másodlagos jogforrást. Bizonyos horvátországi területeken, pontosabban Međimurje és Baranja területén a Werbőczy 1514. évi Tripartitumán alapuló magyar magánjog, valamint a későbbi törvények, amelyek a Corpus Juris Hungarici részét képezték továbbra is hatályban maradtak, még a Habsburg birodalom összeomlását követően is. A horvát jogtudomány a két világháború között pártolta azt az elvet, hogy a ius commune képezze a magyar magánjog szubszidiárius alapját. Ezért, például a jogelmélet kifejezetten hangsúlyozza, hogy „[...] nincsenek pozitív jogi szabályok, a ius commune elveit, pl. a pandekta jogot kell alkalmazni késlekedés nélkül, mivel az képezte az Osztrák Polgári Törvénykönyv alapját és [...] a magyar magánjogot”. A magyar magánjogi forrásokat egészen 1941. április 6-áig alkalmazták Horvátországban. Az előbb említett tényeket figyelembe véve a tanulmány második része a ius commune jelentőségével és szerepével foglalkozik, mint olyan jogforrással, amely 1941-ig érvényesült azokon a horvátországi területeken, ahol korábban a magyar jog volt hatályban.

Kulcsszavak: Corpus Juris Hungarici, római jog, recepció, magyar magánjog, Corpus Juris Civilis

2012. február 17, péntek

Helyszín: Eszéki Josip Juraj Strossmayer Egyetem, Aula

2. szekció

A jó kormányzás elvei és a Horvát Köztársaság

Prof.dr.sc. Sanja Barić, egyetemi tanár, Alkotmányjogi Tanszék, Rijekai Egyetem, Jogi Kar, sbaric@pravri.hr

Az absztrakt angolul olvasható.

**Kölcsönös jogi segítségnyújtás a közlekedési
bűncselekmények visszaszorításában – a horvát-magyar
határon átívelő együttműködés tapasztalatai**

Prof.dr.sc. Davor Derenčinović, egyetemi tanár, Büntetőjogi Tanszék, Zágrábi Egyetem, Jogi Kar, davor.derenčinovic@pravo.hr

Az absztrakt angolul olvasható.

1. panel Kormányzás

Alkotmányos párbeszéd.

**Alkotmányvédelem – esettanulmány: Magyarország és
Horvátország**

Doc.dr.sc. Anita Blagojević, egyetemi docens, Alkotmányjogi Tanszék, Eszék, ablagoje@pravos.hr

Dr. Tímea Drinóczi, PhD, dr. habil., egyetemi docens, Alkotmányjogi Tanszék, Pécs, drinoczi.timea@ajk.pte.hu

A common law államokban az alkotmányos párbeszéd teóriák azzal foglalkoznak, hogy hogyan lehet feloldani a counter-majoritarian problémát és hogyan lehet a bírászkodás normatív szerepét meghatározni az alkotmányos demokráciában, illetve hogyan lehet meghatározni a megfelelő alkotmányi tartalmat. Az alkotmánybírászkodás kelsen elmélete nyomán Európában e tekintetben a cél a megfelelő alkotmányos jelentés meghatározása. Véleményünk szerint a common law (alkotmányos) párbeszéd

elméletek vizsgálhatók, és a következtetések esetleg felhasználhatóak, illetve továbbfejleszthetők a kontinentális jogrendszerek demokráciáikban is. Ennek érdekében törekszünk definiálni, hogy egyrészt ebben az összefüggésben mit jelent az „alkotmányos” és a „párbeszéd”, másrészt milyen funkciói lehetnek ezekben az államokban az alkotmányos párbeszédnek. A tanulmányban rámutatunk arra, hogy az alkotmányos párbeszéd e megközelítése miért és hogyan terjeszthető ki az alkotmányos demokráciák más alkotmányi szerveire és más (alkotmányi) eljárásaira. Az alkotmányos párbeszéd szabályozási szinten történő megvalósulására a jelenlegi magyar és horvát alkotmányfejlődésből mutatunk be példákat.

Kulcszavak: alkotmányos párbeszéd elméletek, alkotmányozás, alkotmánybíróság, Velencei Bizottság

Helyi önkormányzatok Magyarországon és Horvátországban

Prof.dr.sc. Boris Bakota, PhD, egyetemi tanár, Közigazgatási Jogi Tanszék, Eszék, boris-bakota@pravos.hr

Dr. Fábrián Adrián, PhD, dr. habil, adjunktus, Közigazgatási Jogi Tanszék, Pécs, fabian.adrian@ajk.pte.hu

Prof.dr.sc. Boris Ljubanović, PhD, egyetemi tanár, Közigazgatási Jogi Tanszék, Eszék, borislj@pravos.hr

A helyi önkormányzatok lényeges elemei mind a horvát, mind a magyar államszervezetnek, illetve fontos összetevői a demokráciának. Magyarországon az elméleti és a gyakorlati szakemberek, illetve az országos és a helyi politikusok sokszor hivatkoztak a helyi önkormányzatokra vonatkozó alkotmányi rendelkezésekre, azok garanciális jellegére, a kérdéses, vagy nehezen értelmezhető előírásokra. Horvátországban szintén számos elméleti és a gyakorlati szakember vitatkozik a helyi önkormányzati rendszer reformjáról. A szerzők ezért részletesen vizsgálják a helyi önkormányzati rendszert, a jogi szabályozást statisztikai és számszaki adatok bemutatásával. A tanulmány célja a horvát és a magyar önkormányzati rendszer alapvetői alkotórészeinek, a szinteknek, a képviselőtestület

működésének és szervezetének a bemutatása, különös tekintettel az alkotmányi szabályozásra.

Kulcsszavak: helyi önkormányzat, helyi önkormányzat szervei és működése, alkotmány, Magyarország, Horvátország

Igazságosság és méltányosság a személyi jövedelemadó rendszerében

Prof.dr.sc. Renata Perić, egyetemi tanár, Pénzügyi Jogi és Pénzügyi Tudományi Tanszék, Eszék, rperic@pravos.hr

Dr. Szilovics Csaba, PhD, egyetemi docens, Pénzügyi Jogi Tanszék, Pécs, szilovics.csaba@ajk.pte.hu

Az igazságosság fogalmát – elvont jellege miatt – nehéz meghatározni. Lehetetlen definiálni e megfoghatatlan, általános kifejezést. A jogi normák tükrözhetnek egyfajta igazságot, amely egy társadalmi és kulturális termék. A történelem megmutatta számunkra, hogy az igazságosság tartalma az idő múlásával jelentősen megváltozik, és mindegyik korszaknak megvan a saját igazságfelfogása. Az adójog területére vonatkoztatva azonban az igazságosság azt jelentheti, hogy az adóterheket a társadalom tagjaira az adózási képességeikre tekintettel telepítik. Az igazságosság érzékelésének legfontosabb problémája, hogy a legtöbb esetben az adófizetésért az egyének nem kapnak közvetlen ellenszolgáltatást. E tanulmány bemutatja a kapcsolódó legfontosabb nézeteket, kiemelve az adójogi jogkövetés és adócsalás kérdéskörét. Spicer szerint az emberek azért csálnak adót, mert úgy gondolják, hogy az adórendszer igazságtalan. Az adórendszer igazságtalansága különösen azokat befolyásolta, akiknek kevesebb félnivalója volt a sikertelen adócsalás következményeitől. A pozitívista jogi iskola képviselői szerint semmiféle törvény nem lehet igazságtalan. E megközelítéssel ellentétben, annak ellenére, hogy a néhány általánosan elfogadott alapelv alkalmazásával sincs megfelelő válasz arra, hogy egy adó igazságos vagy igazságtalan, a jelen tanulmány vizsgálja, hogy az igazságosság az adójogi jogszabályok minimumfeltétele. A gyakorló adószakemberek azonban – függetlenül attól, hogy jogászok vagy

közgazdászok – nem társítanak az igazság fogalmához semmilyen speciális jelentést.

Kulcsszavak: személyi jövedelemadó, igazságosság, méltányosság, család, adóteher

Személyi jövedelemadó: az igazságosságra vonatkozó rendelkezések

Dr. Ercsey Zsombor, tanársegéd, Pénzügyi Jogi Tanszék, Pécs, ercsey.zsombor@ajk.pte.hu.

Emina Jerković, mag.iur., tanársegéd, Pénzügyi Jogi és Pénzügyi Tudományi Tanszék, Eszék, ekonjic@pravos.hr

Bizonyos nézetek szerint minden adónem, amely eléri a kívánt és várt gazdasági hatást, igazságosnak tekinthető. Mind a magyar, mind pedig a horvát adórendszer alapját az alkotmány képezi, amely kimondja, hogy mindenki jövedelmi és vagyoni viszonyainak megfelelően köteles a közterhekhez hozzájárulni. Ennek megfelelően az adórendszer az igazság és egyenlőség alapelvein nyugszik, tehát az adóztatás a tulajdon minimumkorlátjaként jelenik meg. A személyi jövedelemadó az adópolitika olyan eszköze, amely a kézenfekvő költségvetési célja mellett sokkal fontosabb feladatuként enyhíti az általános forgalmi adó szociálisan érzéketlen regresszivitását. A legtöbb pénzügyi jogtudós, gyakorló jogász és közgazdász egyetért abban, hogy az igazságosság mint alapelv gyakorlati érvényesülését a jogalkotók elsősorban a jövedelmek progresszív adóztatásával kívánták elérni. Magyarországon az igazságosság szintjének emelése érdekében egykulcsos személyi jövedelemadó-rendszert vezettek be. Erre tekintettel a jelen tanulmány elemzi az új magyar személyi jövedelemadó-rendszert, vizsgálva a különböző jövedelemtípusokat, adóalapot és kedvezményeket, összehasonlítva a horvát megoldásokkal. Az adózás másik, e tanulmányban vizsgált kérdése az optimális adóterhelési szint meghatározása, amely egy folyamatos egyensúlykeresésben nyilvánul meg a jogalkotó részéről. Ezt a folyamatot, valamint a vonatkozó érveket részletesen ismerteti a jelen dolgozat.

Kulcsszavak: személyi jövedelemadó, igazságosság, progresszív adó, egykulcsos adó, adóteher

2. panel Büntetőjog

Lehetséges-e az EU-ban egységesen meghatározni a bűncselekmény elkövetőjének fogalmát?

Prof.dr.sc. Igor Bojanić, egyetemi tanár, Büntügyi Tudományok Tanszék, Eszék, ibojanic@pravos.hr

Az anyagi büntetőjog általános részének egyik alapvető tétele, hogy a bűncselekmény elkövetésében több személy is részt vehet. E jelenség jogi meghatározására többféle megközelítés is létezik. Az összehasonlító elemzés azt mutatja, hogy az EU-ban két modell létezik: a differenciált és az unitárius modell. Közülük a differenciált modell a domináns, amely a tettesség és részesség közötti határozott különbségtételen alapul, és már az attribúció szintjén is mérlegeli a felelősség természetét és mértékét. A kevésbé elterjedt unitárius modell szerint minden cselekmény, amely okozatilag hozzájárul a bűncselekmény megvalósulásához, tettességnek minősül, és a felelősség természetében és mértékében való különbségek csak az ítékezés során válnak nyilvánvalóvá. A tanulmány részletesen bemutatja a német, spanyol, francia, osztrák és angol jog által javasolt megoldásokat. Az egyes modellek előnyeinek és hiányosságainak vizsgálata után megállapítható, hogy az európai büntetőjog további fejlődése szempontjából a differenciált modell tekinthető elfogadhatóbbnak, mivel a Corpus Juris-ban ez az elfogadott. Meg kell jegyezni azonban, hogy a differenciált modellen belül is léteznek különböző álláspontok, főként a részesség alpbűncselekménytől való függésének mértékével, valamint a különös bűncselekményekben (*delicta propria*) való részvétellel kapcsolatban. A különbségek ellenére lehet egységes meghatározást adni az elkövető fogalmára. Így, a tanulmányban – a büntetőjogi irodalomban korábban már tárgyalt kísérletek számbavételét követően – javaslatot lehet tenni a tettesség és részesség konkrét megjelenési formáira vonatkozó olyan jogszabályi rendelkezések elfogadására is, amelyek irányvonalként szolgálhatnak az európai büntetőjog általános részének kialakításához

és a nemzeti büntetőjogi rendszerek harmonizálásához. Még a legutóbbi időben a nemzetközi büntetőjogban végbement fejlődés (a Nemzetközi Büntetőbíróság Statútumának a bűncselekmény elkövetőiről szóló rendelkezései) is azt mutatja, hogy lehetséges a konszenzus és/vagy kompromisszum ezekben a lényeges kérdésekben. **Kulcsszavak:** elkövetők, tettesség, részesség, európai büntetőjog

A korrupció elleni küzdelem Magyarországon és Horvátországban

Dr. Kóhalmi László, PhD, adjunktus, Kriminológiai és Büntetésvégrehajtási Jogi Tanszék, Pécs, kohalmi.laszlo@ajk.pte.hu
Barbara Herceg, mag.iur., tanársegéd, Bűnügyi Tudományok Tanszék, Eszék, barbara.herceg@pravos.hr

A korrupció ártó szándékú a társadalom bármely pillérével szemben. Hajlamos áttörni minden – politikai, szociális, gazdasági, kulturális, demokratikus és jogi – szférán. Büntetőjogi tárgyú jogalkotás nélkül nincs hatékony küzdelem a korrupció ellen. Horvátország jó büntetőjogi alapokkal rendelkezik, de mindig van lehetőség a szabályozás finomítására. Számos kutatás rámutat arra, hogy létezik egyfajta szociális tudatossága a korrupciónak, illetve az általa okozott kárnak, de vonakodás érezhető az ilyen bűncselekményekről történő beszámolóval kapcsolatban. Magyarországon és Horvátországban egyaránt a korrupció alapvető problémája a gazdasági rendszer működési diszfunkciójából származik, azonban a zéro korrupciót kihirdető kormányzatok könnyen belezavarodnak az ígéreteikbe, és gyors, irreverzibilis legitimitásvesztést szenvednek el. A korrupcióval kapcsolatos büntetőjogi szankciók szerepét nem szabad sem alul-, sem pedig túlbecsülni. Nem ragadtathatjuk el magunkat a totális eradikáció gondolatától, mégis törekednünk kell a minimumra csökkentésére. A korrupció áldozata nem az egyén, hanem a teljes társadalom.

Kulcsszavak: korrupció, büntetőjog

A mulasztás

Daniela Hećimović, mag.iur., v. tanársegéd, Római jogi Tanszék, Eszék, dhecimov@pravos.hr

A büntetőjog elsődleges célja a társadalomra veszélyes magatartás megelőzése. Ezt a célt a büntető törvénykönyvekben az elkövetéses bűncselekmények (*delicta commissiva*) túlsúlya jelöli ki. Csak kivételes esetekben bünteti a büntetőjog a mulasztást is (*delicta omissiva*, *delicta commissiva per omissionem*) vagy a kötelezően előírt normát sértő magatartást. Néhány büntető igazságszolgáltatási rendszerben a mulasztásos bűncselekményeket külön bűncselekménytípusnak tekintik. Annak, hogy egy meghatározott magatartás elkövetésnek vagy mulasztásnak minősül-e, nagy jelentősége lehet gyakorlati szempontból, mégpedig a büntetési tétel esetleges enyhítésére adott törvényes lehetőség és a kezességvállalói szerep fontossága szempontjából. A kezességvállalói kötelezettséggel kapcsolatos követelmények és elvárások a büntetőjogi dogmatika részét képezik, és sok büntető igazságszolgáltatási rendszerben kiemelt jelentőséget kapnak. A tanulmány bemutatja a mulasztásos bűncselekmények alapvető jellemzőit, megoszlásukat és a kezességvállalói szerep jelentőségét a horvát büntetőjogban.

Kulcsszavak: mulasztás, *delicta commissiva*, *delicta omissiva*, *delicta commissiva per omissionem*, a büntetési tétel esetleges enyhítése, kezességvállalói szerep

A vádemelés folyamata és bírói kontrollja – jogösszehasonlító megközelítésben

Dr. Herke Csongor, PhD, dr. habil., egyetemi docens, Büntető Eljárásjogi és Kriminológiai Tanszék, Pécs, herke.csongor@ajk.pte.hu

Dr. Mészáros Bence, PhD, tanársegéd, Büntető Eljárásjogi és Kriminológiai Tanszék, Pécs, meszaros.bence@ajk.pte.hu

Ante Novokmet, mag.iur., tanársegéd, Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék, Eszék, anovokme@pravos.hr

A tanulmány rövid áttekintést ad a vádemelés folyamatának és bírói kontrolljának egyes modelljeiről az angolszász és a kontinentális jogrendszerekben, és bemutatja a hatályos szabályozást erre vonatkozóan Horvátországban és Magyarországon. Az írás különös figyelmet szentel annak, hogy a vádemelés bírói kontrolljára vonatkozó, 2008-ban elfogadott új horvát büntetőeljárás törvény szabályait hogyan lehet a gyakorlatba átültetni. A magyar büntető eljárásjogot illetően a tanulmány bemutatja a vádemelés folyamatát, elemzi a törvényes vád definícióját és követelményeit, amely fogalom 2006 óta része a magyar jognak.

Kulcsszavak: vádemelés folyamata, vádemelés bírói kontrollja, törvényes vád

3. szekció

Plenáris ülés

A közös Európai Adásvételi Jog mint opcionális eszköz és annak hatása az európai nemzetközi magánjogra

Prof.dr.sc. Vesna Tomljenović, egyetemi tanár, Nemzetközi Magánjogi és Európai Magánjogi Tanszék, Rijekai Egyetem, Jogi Kar, vesnat@pravri.hr

Az absztrakt angolul olvasható.

1. panel Polgári jog

Objektív felelősség polgári jogi jogviszonyokban, különös tekintettel a környezeti károkra

Nataša Lucić, mag.ur., tanársegéd, Gazdasági Tudományok Tanszéke, Osijek, nluic@pravos.hr

Dr. Márton Mária, tanársegéd, Gazdasági és Kereskedelmi Jogi Tanszék, Pécs, marton.maria@ajk.pte.hu

A szerzők célja, hogy áttekintést adjanak a fokozott veszéllyel járó tevékenységekről, különösen a környezetkárosító magatartásokból fakadó polgári jogi kártérítési felelősség szabályairól. Ez a két jelenség egymástól elválaszthatatlan, ezért gyakorlatilag ugyanazok a

szabályok érvényesülnek Horvátországban és Magyarországon. A tanulmány összefoglalja ezen országok veszélyes üzemekre vonatkozó szabályozását, emellett áttekinti a regulációk különbségeit, valamint a gyakorlatban felmerülő problémákat. Ezen államok szabályozásának EU jogban való elhelyezése megkerülhetetlen, így a tanulmány célja a vonatkozó uniós szabályozás bemutatása is. Az objektív felelősség, amelyben a vétkességi felelősségi szabályok szerinti felrőhatóság irreleváns, a közelmúltban gyors fejlődésnek indult. Több tekintélyes jogtudós foglalkozik az objektív felelősségi szabályok elemzésével, amelyek közvetlenül a jogalkotásban, közvetve a bírói jogalkalmazásban kristályosodtak ki. Az objektív felelősségi formula fejlődésére legnagyobb hatással a környezeti károkért való felelősség szabályai voltak, amely a jelenlegi és a jövendőbeli EU tagállamok különös érdeklődésére tarthat számot. Az objektív és a vétkességi felelősség határmezsgyéjén található „szürke zóna” minimalizálása és a két felelősségi forma közötti éles határvonalak kialakítása a felelősségi jog egyik legaktuálisabb kérdése. A tanulmány célja mindezen kérdések vizsgálata az objektív felelősség, különösen a környezeti károkért való felelősség nagytőján keresztül.

Kulcsszavak: fokozott felelősség, veszélyes üzemi károk, környezeti károkért való polgári jogi felelősség, az EU egyezményei

A kötelelrész jogi természete a horvát és a magyar jogban

Dr. Mónika Csöndes, tanársegéd, Polgári Jogi Tanszék, Pécs,
csendes.monika@ajk.pte.hu

Dr.sc. Dubravka Klasiček, PhD, tanársegéd, Polgári Jogi Tanszék,
Eszék, dklasice@pravos.hr

A tanulmány áttekintést kíván adni a kötelelrész jogintézményének főbb jellegzetességeiről a horvát és a magyar jogban. A vizsgáldóság középpontjában a köteles rész jogi természete áll. A 2003. évi horvát öröklési jogi törvény (módosítva 2003-ben és 2005-ben) szerint a köteles részi igény tulajdoni igény. A köteles részre jogosultak, éppőgy, mint a törvényes, illetve a végrendeleti örökösök, az örökhagyó örökösivé válnak ipso iure az örökhagyó halálával, ha annak törvényi előfeltételei fennállnak. A magyar jogban a

kötelelrészt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény V. része (Öröklési jog) szabályozza. A köteles rész a magyar jogban azonban nem öröklési jogi jogutódlás, a kötelelrésre jogosult nem minősül az örökhagyó jogutódljának. A kötelelrészi igény kötelmi igény. A tanulmány célja, hogy rávilágítson azokra a következményekre, amelyek kötelelrész eltérő jogi természetéből fakadnak a horvát és a magyar jogrendszerben, és összevesse azokat.

Kulcsszavak: öröklési jog, kötelelrész, a kötelelrész mint tulajdoni igény, kötelelrész mint kötelmi igény

A horvát és a magyar házassági vagyonjogi szabályozás különbözőségei és hasonlóságai

Doc.dr.sc. Branka Rešetar, egyetemi docens, Családjogi Tanszék, Eszék, breseta@pravos.hr

Dr. Király Lilla, PhD, adjunktus, Polgári Eljárásjogi és Jogszociológiai Tanszék, Pécs, kiraly.lilla@ajk.pte.hu

Mind a magyar, mind a horvát házassági vagyonjogi szabályozás a vagyonközösség elvén alapul, amelyet a két ország történelmi gyökerei is indokolnak. Mindkét ország hosszú időn keresztül szocialista államberendezkedés alatt működött, amely időszakot figyelembe véve egyik ország törvényhozói sem szenteltek túl nagy figyelmet a házassági vagyonjogi kérdések megoldásának, tekintettel arra, hogy a személyes kapcsolatok elsőbbséget élveztek a tulajdonviszonyokkal szemben. Annak ellenére, hogy hasonló jogtörténelmi háttérrel rendelkező országokról van szó, amelyek családjogi szabályozására ugyanolyan alapelvek jellemzőek, a két ország házassági vagyonjogi rendszerének feltérképezése és összehasonlítása sok érdekességet tartogat. Jelen tanulmány e tárgykörben az alábbi kérdéseket hasonlítja össze: a jogforrások, a vagyontárgyak kategorizálása (közös és különvagyon), a vagyontárgyak számbavétele, a házastársak adóssága és annak kezelése, házasság felbontása és a vagyontárgyak elosztása, valamint a család ingó és ingatlan vagyonának védelme. A hatályos magyar és horvát házassági vagyonjogi szabályozás hasonlóságainak és

különbözőségeinek feltérképezése mellett, az ezen a jogterületen mutakozó új törvényhozói perspektívák is kifejtésre kerülnek.

2. panel Polgári eljárásjog és társasági jog

Közrend a nemzeti és az európai nemzetközi magánjogban és eljárásjogban

Prof. Dr. Kecskés László, egyetemi tanár, Polgári Jogi Tanszék, Pécs,
kecskes.laszlo@ajk.pte.hu

Dr. Kovács Kolos, doktorandusz hallgató, Polgári Jogi Tanszék, Pécs,
kovacs.kolos@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Mirela Župan, egyetemi docens, Nemzetközi Magánjogi
Tanszék, Eszék, mzupan@pravos.hr

A közrend határozza meg a külföldi anyagi és eljárási joggal szembeni tolerancia határait, éppen ezért alkalmazják a fórum alapvető jogi értékrendjének védelmére. A tanulmány célja az, hogy összehasonlító (magyar és horvát) és EU *acquis* szempontból egyaránt megvizsgálja a nemzetközi magánjog közrend koncepcióját. Szerzők az összehasonlító módszer alkalmazásával, az egyes nemzeti választottbírósági jogszabályok valamint nemzetközi magánjogi kódexek rendelkezéseinek az alapulvételével kívánják levonni a közrend-fogalom normatív meghatározásait. Szerzők továbbá összegzik a közrend határaitra vonatkozó elvi értelmezéseket is, különösen a megsértésének közelségét, viszonylagosságát és súlyosságát. Az EU *acquis* egyes szabályai, amelyek az alábbiakban felsorolásra és csoportosításra kerülnek, szintén tartalmaznak egy, a közrendre vonatkozó szabályozási rendszert. A közrend gyakorlati alkalmazása gyakran képezi kritika tárgyát diszkrecionális természete és bizonytalan volta miatt. Éppen ezért a tanulmány befejező része arra a dilemmára helyezi a hangsúlyt, hogy miként lehet a nemzetközi magánjog és a polgári eljárásjog területén a közrend alkalmazása biztosabb, megalapozottabb és igazoltabb.

Kulcsszavak: közrend, összehasonlító jog, EU *acquis*, emberi jogok, gyakorlat

Mediáció a családjogi és a munkajogi konfliktusokban

Anica Čulo Margaletić, mag.iur., tanársegéd, Családjogi Tanszék, Eszék, aculo@pravos.hr

Dr. Kajtár Edit, PhD, adjunktus, Munkajogi és Társadalombiztosítási Jogi Tanszék, Pécs, kajtar.edit@ajk.pte.hu

A viták békés feloldása nemcsak az érintett felek, hanem az egész társadalom érdeke. Hipotézisünk szerint a mediáció jelentős, ám részben kihasználatlan potenciállal bír a konfliktus megelőzése és kezelése terén. Példaként a horvát családjogban és a magyar munkajogban megjelenő konfliktuskezelési módszereket vizsgáljuk. A szabályozás több szintjét elemezzük (úgy mint nemzetközi, regionális, európai és nemzeti), illetve feltérképezzük, hogy milyen mértékben hatékony a mediáció a két választott területen. A kutatás elsősorban az alábbi területekre fókuszál: jogi háttér (törvények, kollektív szerződések, etikai kódexek stb.), a munkajogban és a családjogban megjelenő konfliktusok speciális vonásai, követendő és kerülendő példák, valamint a nemzeti rendszerek erős és gyenge pontjai. Központi témák, mint például az oktatás, költségek, titoktartás és a végrehajthatóság úgyszintén elemzésre kerülnek. Számba vesszük azokat a tényezőket, amelyek akadályozzák a mediációt, és ajánlásokat teszünk arra nézve, hogyan lehetne a jövőben a lehető legteljesebben felhasználni a mediációban rejlő lehetőségeket.

Kulcsszavak: ADR, mediáció, családjog, munkaügyi konfliktus, sztrájk

Az ügyvédi munkadíj és a polgári per tartalma. Példák a horvát és a magyar jogból és gyakorlatból

Dr.sc. Jelinic Zvonimir, PhD, tanársegéd, Kereskedelmi Jogi Tanszék, Eszék, zjelinic@pravos.hr

Dr. Gergely Czoboly, doktorandusz hallgató, Polgári Eljárásjogi és Jogszociológiai Tanszék, Pécs, czoboly.gergely@ajk.pte.hu

A polgári per elhúzóását célzó taktika alkalmazására a legkülönfélébb okok miatt kerülhet sor. Az ügyvédek ilyen irányú tevékenysége összeegyeztethetetlen a hatékony igazságszolgáltatással,

és gyakran ellentétben áll az ügyfél érdekeivel is. A tanulmány nem kívánja a lehetséges okok és eszközök teljes palettáját tárgyalni, hanem arra szorítkozik, hogy bemutassa, két jogrendszer miképpen szabályozza az ügyvédi munkadíjakat, amely a perköltség egyik legjelentősebb összetevőjeként azonosítható. Az ügyvédi munkadíjat nehéz előre kiszámítani, főleg akkor, ha az ügyvéd órabérben állapodott meg az ügyféllel és az elvégzendő munkát nehéz körülhatárolni. Ugyanez a helyzet állhat elő azokban a jogrendszerekben, ahol olyan díjszabási rendszer van, amelyben minden elvégzett perceseleményért, például egy meghallgatáson való részvételért, vagy egy beadvány megszerkesztéséért, meghatározott díjat számíthat föl az ügyvéd. Mindkét esetben fennáll a kísértés, hogy az ügyvéd olyan módszerekhez forduljon, amellyel elhúzhatja az eljárást, ezzel okozva fölösleges késedelmet és költségeket. A szerzők, tanulmányukban arra keresik a választ, hogy a különböző díj-megállapítási módszerek miképpen befolyásolják a polgári per tartamát. Ahhoz, hogy átfogó képet kapjunk a horvát és a magyar szabályozásról, mindkettőnek az elemzésére és összehasonlítására sor kerül. Emellett azt vizsgáljuk, hogy az elmúlt években hozott reformok milyen eljárási eszközöket adtak a bíró kezébe annak érdekében, hogy az eljárási fegyelem megteremtésével csökkentsék a per tartamát és költségét.

Kulcsszavak: ügyvédi munkadíj és költség, költségek mérséklése, pertartam, eljárási fegyelem, eljárási szankciók

Egyszintű és kétszintű vállalatirányítási rendszer Magyarországon és Horvátországban, különös tekintettel a Horvát Nemzeti Olajtársaság (INA) irányítás gyakorlatára

Dr.sc. Jelinic Zvonimir, PhD, tanársegéd, Kereskedelmi Jogi Tanszék,
Eszék, zjelinic@pravos.hr

Dr. Kecskés András, PhD, adjunktus, Gazdasági és Kereskedelmi Jogi
Tanszék, Pécs, kecskes.andras@ajk.pte.hu

Tanulmányunk a corporate governance (felelős társaságirányítás) két egymástól eltérő modelljének – az egyszintű és a kétszintű irányítási rendszernek – a problematikájával foglalkozik. Tanulmányunk első

részében áttekintjük, hogy a két irányítási rendszer jellemzői egymáshoz mérten milyen előnyöket és hátrányokat jelenthetnek. Rávilágítunk, hogy a két irányítási modell formai összehasonlítása során nem állíthatjuk, hogy egyik, avagy a másik általános értelemben kiválóbbnak mondható, mert a gyakorlati alkalmazásuk során számos tényezőt is figyelembe kell venni, például a vezetőkkel összefüggő személyes tényezőket és a társaságok tulajdonosi struktúráit. Noha mind a magyar, mind a horvát társasági jog választási lehetőséget kínál a két irányítási rendszer között, a jogszabályok tartalmát szigorúan értelmezve nincs lehetőség a két modell ötvözésére. Ugyanakkor a társaságok irányításának gyakorlatában találhatunk példát arra, hogy a két rendszer megoldásai keverednek egymással. A Horvát Nemzeti Olajtársaság (INA) jelenleg fennálló irányítási struktúrája ugyanis olyan megoldásokat preferál, amelyek egyaránt tükrözik e konkrét irányítási gyakorlat egyszintű és kétszintű elemeit is. Természetesen következtetéseink kitérnek arra, hogy a horvát társasági jog szabályainak tükrében miként állhatott elő ez a valóban fura helyzet, és arra is, hogy milyen intézkedések szükségesek a helyzet kezelésére.

Kulcsszavak: felelős társaságirányítás, egyszintű és kétszintű irányítási modell, menedzsment, INA, részvényesi megállapodás, munkavállalói képviselő, ügyvezető igazgatók, nem ügyvezető igazgatók, igazgatóság, igazgatótanács, felügyelőbizottság, audit bizottság, javadalmazási bizottság, legjobb gyakorlat, puha jog

2012. február 18, péntek

Helyszín: Eszéki Josip Juraj Strossmayer Egyetem, Aula

4. szekció

Plenáris ülés

**A határon átnyúló egészségügyi szolgáltatások sajátosságai
az EU belső piacán**

Prof.dr.sc. **Nada Bodiroga-Vukobrat**, egyetemi tanár, Jean Monnet Chair, Európai jogi Tanszék, Rijekai Egyetem, Jogi Kar, nadab@pravri.hr

Prof.dr.sc. **Hana Horak**, egyetemi tanár, Jean Monnet Chair, Zágrábi Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar, hhorak@efzg.hr

Az absztrakt angolul olvasható.

1. panel – Polgárok és emberi jogok

**Az Emberi Jogi Tanács és az általános felülvizsgálati eljárás:
új eszköz az emberi jogok védelmének előmozdítására**

Dr. **Adrienne Komanovics**, PhD, egyetemi docens, Nemzetközi- és Európai jogi Tanszék, Pécs, komanovics.adrienne@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. **Nives Mazur-Kumrić**, PhD, egyetemi docens, Nemzetközi Jogi Tanszék, Eszék, nmazur@pravos.hr

Az 1946-ban létrehozott Emberi Jogok Bizottsága kiemelkedő szerepet játszott az emberi jogi standardok kidolgozásában és azok végrehajtásának figyelemmel kísérésében. Az ún. különleges eljárások és a panasz eljárás tekinthető a Bizottság legnagyobb jelentőségű vívmányának. Ennek ellenére a Bizottság fokozatosan elveszítette hitelét és legitimitását, amely az eljárások átpolitizáltságának, a szakértelem csökkenésének, a szelektivitásnak, valamint kettős mérce alkalmazásának tudható be. A Bizottság utódját, az Emberi Jogi Tanácsot 2006-ban hozták létre azzal a céllal, hogy megújulást hozzon az emberi jogok védelme területén. A módosított 1235-ös és 1503-as eljáráson kívül a Tanács feladatkörébe tartozik még az általános

felülvizsgálati eljárás is, amely az ENSZ tagállamok mindegyikére kiterjed. Az első ciklus során, amely értelemszerűen magában foglalta Horvátország és Magyarország vizsgálatát is, kikristályosodtak a Tanács munkamódszerei. Bár a felülvizsgálati eljárásnak nem az a célja, hogy a vizsgált állam emberi jogi helyzetét szigorúan szakmai szemszögből értékelje, az ülések sajnos egyértelműen tükrözik a politikai megfontolások túlburjánzását, ideértve a politikai tartalmú ajánlásokat és a „baráti államok” fellépését. Nyilvánvaló, hogy az ENSZ tagállamok hozzáállásának megváltozása nélkül a Tanács sem tehet többet az emberi jogok tényleges előmozdítása érdekében, mint jogelődje.

Kulcsszavak: emberi jogok, Emberi Jogi Tanács, egyetemes időszakos felülvizsgálat, Horvátország, Magyarország

Az idős munkavállalók másodrangúak? – a horvát és a magyar munkajogi szabályozás

Dr. Kovács Erika, PhD, igazgató, Összehasonlító és Európai Munkajogi Intézet, Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs
dr.erika.kovacs@googlemail.com

Prof.dr.sc. Mario Vinković, PhD, egyetemi tanár, Munkajogi és Társadalombiztosítási Jogi Tanszék, Eszék, mvinkovi@pravos.hr

Az Európai Unió tagállamai öregedő társadalmak, és ez a tény rengeteg társadalmi, jogi és gazdasági dilemmát okoz. Az életkoron alapuló megkülönböztetés 2000/78/EK irányelvben rögzített tilalma nem csak társadalmi és emberi jogi célokat, hanem elsődlegesen gazdasági célkitűzéseket követ, mégpedig az Európai Unióban a foglalkoztatási ráta növelését. A legtöbb tagállamban létezik speciális munkajogi szabályozás az idős munkavállalókra, amely ezt a munkavállalói csoportot részben hátrányosan kezeli. Az Európai Unió Bírósága számos ítéletet hozott az elmúlt négy évben az időskoron alapuló diszkriminációról. Különösen vitatottak a kényszernyugdíjzással kapcsolatos döntések, amelyek belső feszültséggel terheltek. Nem csak a gazdasági érvek ütköznek az alapvető emberi jogok védelmének elvébe, de a szerzők azt a legfőbb gazdasági indokot sem tudják elfogadni, amely szerint az idős

munkavállalók eltávolítása a munkaerő-piacról automatikusan azzal jár, hogy a fiatal munkavállalók könnyebben jutnak munkához. A tanulmány első része az időskori diszkriminációhoz kapcsolódó Európai Bírósági ítéletek főbb megállapításait hangsúlyozza, majd bemutatja a horvát és magyar jogi helyzetet. Kiemelésre kerül az időskori munkavállalókra vonatkozó nemzeti munkajogi szabályozás. A szerzők különös figyelmet szentelnek a munkaviszony megszüntetésével kapcsolatos speciális rendelkezéseknek.

Kulcsszavak: életkoron alapuló diszkrimináció, időződő társadalom, időskor, kényszernyugdíjazás, életkori korhatár, Horvátország, Magyarország

Duna stratégia – Magyarország és Horvátország határon átnyúló együttműködése: környezetvédelem és jólétfeljesztés a Duna régióban

Prof.dr.sc. Branislav Malagurski, egyetemi tanár, Nemzetközi Jogi Tanszék, Eszék, bmalagur@pravos.hr

Dr. Horváth Zsuzsanna, PhD, egyetemi docens, Nemzetközi- és Európa Jogi Tanszék, Pécs, horvath.zsuzsanna@ajk.pte.hu

Az Európai Tanács felkérésére az Európai Bizottság elkészítette az Európai Unió Duna Régió Stratégiáját (EUSD), amelyet az Általános Ügyek tanácsa 2011 áprilisában elfogadott. Az új stratégia mögött az a szándék húzódik meg, hogy megerősítse a Duna régió 8 EU és 6 EU-n kívüli államának – amelyek számos azonos kihívással néznek szembe – együttműködését egy új makro-regionális stratégia keretében. Az EUSD rendeltetése, hogy jobb összhangot teremtsen a politikai programok végrehajtásában, elősegítse a pénzügyi, emberi és intézményi erőforrások hasznosítását, és hogy hozzájáruljon az EU gazdasági, társadalmi és területi kohéziójához. Az EUSD stratégiai hátterét az Európa 2020 és az EU Fenntartható Fejlődés Stratégiája képezik, amely lehetővé teszi, hogy az új regionális stratégia hozzájáruljon az EU hosszú távú céljainak megvalósításához. Az EUSD négy fő pillére a következő: a Duna régió belüli és kívüli területek összekapcsolása (mobilitás, energia, kultúra, turizmus); a Duna régió környezetvédelme (vízminőség és levegőminőség javítása,

környezeti kockázatok kezelése, biológiai sokféleség, természeti értékek megőrzése); jólét teremtése a Duna régióban (tudásalapú társadalom, kutatás, oktatás és az információk technológiák fejlesztése); a Duna régió megerősítése (intézményi együttműködés fejlesztése, biztonság javítása). Jelen tanulmány bepillantást nyújt az EU Duna Stratégia létrehozásába, különös hangsúlyt fektetve a környezetvédelem és a régió jólétének fejlesztése témaköreire. A tanulmány foglalkozik Magyarország és Horvátország közreműködésével a Duna Stratégia kialakításában, áttekinti prioritásait és a stratégiával szemben támasztott elvárásait, különösen a két ország határon átnyúló együttműködésének fejlesztésére gyakorolt hatásai terén.

Kulcsszavak: Az Európai Unió Duna Stratégiája, területi együttműködés, regionális fejlesztés, makro-regionális stratégia, fenntartható fejlődés, környezetvédelem, a Duna régió jólétének fejlesztése, Magyarország és Horvátország határon átnyúló együttműködése

Környezeti jogok három jogrendszer metszéspontjában – az uniós jogalkotó bőrébe bújva?

Dr. Attila Pánovics, PhD, egyetemi adjunktus, Nemzetközi- és Európa Jogi Tanszék, Pécs, panovics.attila@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Rajko Odošić, PhD, egyetemi docens, Gazdasági Tudományok Tanszék, Eszék, rodobasa@pravos.hr

A társadalmi részvétel környezeti ügyekben a globális környezeti kormányzás egyik legfontosabb alapelve. A nyilvánosság bevonása elengedhetetlen a fenntarthatóság eléréséhez. Az Aarhusi Egyezmény elfogadása 1998-ban a környezeti jogok fejlődésének egyik mérföldköve volt. Az Egyezménynek annak ellenére globális a jelentősége, hogy mindössze a páneurópai régióra vonatkozik. Az EK általi, 2005-ös ratifikációra tekintettel az EU jogát összhangba kellett hozni az Egyezmény rendelkezéseivel. A környezeti jogok átfogó értelmezésének eléréséhez hasonló megközelítés elfogadására lenne szükség a különféle jogrendszerekben. Az EU Bíróságának a C-240/09. számú (*Lesoochranárske zoskupenie VLK*) ügyben hozott

ítélete annak ellenére jelzi a Bíróság nélkülözhetetlen szerepét az Aarhusi Egyezmény harmadik pillérének nemzeti szintű végrehajtását illetően, hogy a környezeti ügyekben az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésről szóló irányelvjavaslatot nem fogadta el sem az EU Tanácsa sem az Európai Parlament.

Kulcsszavak: környezeti jogok, uniós megállapodások, Aarhusi Egyezmény, igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés, nemzeti bíróságok

2. panel Minőség a felsőoktatásban és hallgatói mobilitás

A felsőoktatás minősége: összehasonlító tanulmány az eszéki és a pécsi egyetem között

Dr.sc. Jelena Legčević, tanársegéd, Módszertani és Informatikai Tudományok Tanszék, Eszék, legcevic@pravos.hr

Dr. Fülöp Péter, doktorandusz hallgató, Közigazgatási Jogi Tanszék, Pécs, fulop.peter@ajk.pte.hu

A minőségbiztosítás a felsőoktatási reformok egyik központi eleme, egyben alapvető követelménye az Európai Felsőoktatási Térségnek. Minden minőségbiztosítási rendszer tükrözi a nemzeti felsőoktatási rendszert, valamint azt a helyi társadalmi keretet, amelyen belül a felsőoktatási intézmények működnek. Ezért kerültek megalkotásra a felsőoktatás európai szabványai, amelyeket alkalmazni kell az összes olyan országban, amely részt vesz a Bologna folyamatban. A Bolognai Nyilatkozat ajánlásai szerint minden oktatási intézmény köteles kifejleszteni egy olyan rendszert, amely biztosítja a minőségi teljesítményt, más szavakkal, a minőségirányítási rendszert. Az elvégzett felméréseknek kettős célja volt: megvizsgálni a hallgatóknak a felsőoktatás minőségével szemben támasztott kifogásait – az eszéki jogi karon (228 fő) és a pécsi jogi karon (133 fő) – az ún. KVALIMETAR mérési eszköz felhasználásával, amely segítségével, faktoranalízis alkalmazásával betekintést nyújtunk a minták szerkezetébe. A másik cél, bemutatni azokat a változókat, amelyek a felsőoktatás minőségére a leginkább hatnak, figyelembe véve természetesen a minták kiválasztott szocio-demográfiai jellemzőit is. Véleményünk szerint az effajta, általunk is elvégzett vizsgálatok

járuhatnának hozzá ahhoz, hogy a felsőoktatási intézmények, a hallgatók véleményének felmérése által, megbízhatóan és megfelelően kezeljék az intézmények minőségének kérdését.

Kulcsszavak: felsőoktatás, minőség, minőségbiztosítás, felmérés

Nemzetközi hallgatói mobilitás mérése – módszertani kihívások

Prof.dr.sc. Nihada Mujić, egyetemi tanár, Gazdasági Tudományok Tanszék, nmujic@pravos.hr

Mr.sc. Martina Mikrut, egyetemi tanársegéd, Módszertani és Informatikai Tudományok Tanszék, mmikrut@pravos.hr

Szabó Brigitta, Dékáni Hivatal, Pécs, brigitta@ajk.pte.hu

A nemzetközi hallgatói piac folyamatos változása következtében a hallgatói mobilitás menedzselése egyre több kihívást jelent napjainkban. A nemzetközi mobilitási programra jelentkező motivációs tényezőinek mérése fontos a program menedzselése során. Ez a tanulmány a nemzetközi hallgatói mobilitás mérésére szolgáló különböző kérdőíves módszerek előnyeit és hátrányait tárgyalja. Vizsgálja, és megerősíti azoknak a mérési skáláknak az érvényességét, és megbízhatóságát, amelyeket a két szakaszban lefolytatott mennyiségi kérdőíves felmérésben kerültek alkalmazásra: az első szakaszban az eszéki jogi kar hallgatóinak körében (2010-ben), és a második szakaszban a pécsi jogi kar hallgatói között (2011-ben). Ezen kívül bemutatja a mennyiségi felmérések vertikális módszertani fejlesztési lehetőségeit, valamint horizontális módszereket javasol minőségi felmérések elkészítéséhez. A hallgatói mobilitás mérése alkalmas módszertani alapelvek ilyen típusú megvitatása támogatja a nemzetközi hallgatói mobilitás jövőbeni fejlődését.

Kulcsszavak: nemzetközi hallgatói mobilitás, felmérés, kutatási módszertan

A hallgatói mobilitás interkulturális összehasonlítása (horvát és magyar tapasztalatok)

Prof.dr.sc. Ivana Barković-Bojanić, egyetemi tanár, Gazdasági Tudományok Tanszék, barkovic@pravos.hr

Katarina Marošević, tanársegéd, Gazdasági Tudományok Tanszék, katarina.marosevic@pravos.hr

Szabó Brigitta, Dékáni Hivatal, Pécs, brigitta@ajk.pte.hu

A tanulmány célja megvitatni, bemutatni, és összehasonlítani az Osijek-i, illetve a pécsi jogi kar hallgatóinak nemzetközi hallgatói csereprogramokhoz való hozzáállását, fő indítékait, és akadályait, különös tekintettel az Erasmus hallgatói mobilitási program konkrét példájára. A tanulmány alapjául szolgáló kérdőíves felmérés az Osijek-i Egyetem Jogi Karán 2010-ben, míg a Pécsi Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Karán 2011-ben valósult meg. Mivel nemzetközi kutatások vitatják, hogy a hallgatói motivációt geo-politikai vagy társadalmi-demográfiai körülmények befolyásolják, a tanulmány fő célja a két különböző mobilitási háttérrel rendelkező hallgatói csoport lehetséges hasonlóságait és eltéréseit elemezni. A Pécsi Tudományegyetem hosszú múltra visszatekintő programmenedzselési és koordinálási tapasztalattal rendelkezik, ugyanakkor az Osijek-i Egyetem nemrég vezette be a programot.

Kulcsszavak: nemzetközi hallgatói mobilitás, kérdőíves felmérés, Erasmus program, mobilitási motivációk

PRAVOS and PTE hallgatói együttműködés: „A Sunicop projekten kívül és belül” – plakátok bemutatása (Lobby)

Sažeci

Četvrtak, 16. veljače 2012.

**Mjesto: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku,
Aula**

Sesija 1.

Plenarno

**Europska unija i države članice nakon
Lisabonskog ugovora – novi odnos snaga?**

Prof.dr.sc. Siniša Rodin, redoviti profesor, Jean Monnet Chair Ad personam, Katedra za europsko pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, srodin@gmx.com

Sažetak dostupan na engleskom jeziku.

Uloga i važnost izobrazbe pravosudnih dužnosnika u Europi

Ivana Goranić, mag.iur., ravnateljica Pravosudne akademije, ivana.goranic@pravosudje.hr

Sažetak dostupan na engleskom jeziku.

Panel 1. Pravo EU

Europska služba za vanjsko djelovanje

Mr.sc. Dunja Duić, asistentica, Katedra ustavnih i političkih znanosti, Osijek, dduic@pravos.hr

Dr.sc. Tunjica Petrašević, viši asistent, Katedra ustavnih i političkih znanosti, Osijek, tpetrase@pravos.hr

Dr.habil. Erzsébet Sándor-Szalay, docentica, ravnateljica Europskog Centra, Katedra za međunarodno javno i europsko pravo, Pečuh, sandor.ertzsebet@ajk.pte.hu

Članak pruža kratak pregled organizacije i načina na koji funkcionira Europska služba za vanjsko djelovanje (EEAS). Europska služba za vanjsko djelovanje osnovana je Ugovorom iz Lisabona. Služba surađuje s diplomatskim službama država članica i u njoj su zaposleni službenici odgovarajućih odjela glavnoga tajništva Vijeća EU i

Europske Komisije, kao i osoblje dodijeljeno iz nacionalnih diplomatskih službi država članica. Europska služba za vanjsko djelovanje kompleksna je i potpuno drugačija služba/institucija od svih drugih EU institucija, pa je mnogi autori smatraju organizacijom/službom/institucijom *sui generis* prirode. Članak će analizirati i ocijeniti strukturu Europske službe za vanjsko djelovanje, kako bi se utvrdilo u kojoj će ona mjeri pridonijeti poboljšanju dosljednosti i koherentnosti vanjskih poslova EU. Autori daju kratak pregled pozadine događanja koja su dovela do stvaranja Europske službe za vanjsko djelovanje. Daljnja analiza pruža pregled glavnih odredaba Lisabonskog ugovora relevantnih za funkcioniranje službe/organizacije/institucije i proces njezina stvaranja i razvoja. Konačno, autori će pokušati ponuditi procjenu mogućeg budućeg utjecaja Europske službe za vanjsko djelovanje, analizirati ulogu institucija uključenih u službu te pokušati odgovoriti na pitanje: kako će stari akteri vanjskih odnosa EU koordinirati svoje politike s novom organizacijom?

KLjučne riječi: Europska unija, Lisabonski ugovor, Europska služba za vanjsko djelovanje, vanjski odnosi EU

Pravna priroda građanstva Europske unije

Dr. Mohay Ágoston, asistent, Katedra za međunarodno javno i europsko pravo, Pečuh, mohay.agoston@ajk.pte.hu

Davor Muhvić, mag.iur., asistent, Katedra za međunarodno pravo, Osijek, davor.muhvic@pravos.hr

Svrha je članka analizirati pravnu prirodu građanstva Europske unije iz perspektive međunarodnog i europskog prava. Građanstvo Europske unije je specifična vrsta državljanstva (građanstva) kao pravnog odnosa između pojedinca i pravne vlasti. Građanstvo Europske unije razlikuje se od tradicionalnog instituta državljanstva u tome što se ne radi o pravnom odnosu pojedinca i države, nego o pravnom odnosu pojedinca i (naddržavne) međunarodne organizacije. Razlika je također u činjenici što status „građanina“ Europske unije pojedinci imaju samo posredstvom statusa državljanina države članice Europske unije. Može se reći da takvi pojedinci imaju poseban oblik

dvojnog državljanstva. Državljanstvo i građanstvo Europske unije razlikuju se po širini i sadržaju obuhvaćenih prava i obveza. Ugovori definiraju građanstvo Europske unije kao pravni status dopunske prirode – stječe se samo kao nužna posljedica državljanstva jedne od država članica. Međutim, Sud Europske unije definira ga kao pravni status koji je predodređen biti temeljnim statusom državljana država članica. U praksi Sud pruža dinamičko tumačenje građanstva Unije i u svojoj ga pravnoj argumentaciji postupno sve više promatra kao autonomnu odrednicu.

Ključne riječi: državljanstvo, Europska unija, građanstvo Europske unije, Sud Europske unije, slobodno kretanje i boravak

Sloboda poslovnog nastana u pravu i praksi EU s posebnim osvrtom na implikacije u hrvatskom i mađarskom pravu

Dr.sc. Tibor Nochta, docent, Katedra poslovnog i trgovačkog prava, Pécs, nochta.tibor@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Dubravka Akšamović, docentica, Katedra trgovačkog prava, Osijek, daksamov@pravos.hr

Pitanje slobode poslovnog nastana, kao jedno od temeljnih prava EU, plijeni pozornost stručne javnosti još od presude Suda EU u predmetu Centros. Odredba prava EU prema kojoj je poduzeticima iz jedne države članice omogućeno slobodno osnivanje i kretanje poslovnih subjekata diljem EU otvorila je niz dvojbi i pravnih dilema na koje pravo EU do današnjih dana nije u potpunosti odgovorilo. Cilj je pravila o slobodi poslovnog nastana bio omogućiti i potaknuti mobilnost trgovačkih subjekata na unutarnjem tržištu po uzoru na pravila o slobodi kretanja fizičkih osoba. U praksi se, međutim, pokazalo da je nemoguće ostvariti punu slobodu mobilnosti trgovačkih društava na razini EU na jednostavan način, unatoč poduzetim mjerama harmonizacije. Ishodište problema predstavljaju temeljna nacionalna pravila prava društava država članica koja predviđaju različiti pravni režim za osnivanje i djelovanje trgovačkih društava i njihove «migracije», stvarajući tako dodatne prepreke slobodi kretanja trgovačkih društava. Osim navedenog, razvidna je nesklonost država članica da bezuvjetno priznaju pravnu osobnost

poslovnom subjektu osnovanom u drugoj državi članici. Dodatne probleme predstavljaju pitanja primjene mjerodavnog prava za trgovačka društva, poreznog režima i sl. U radu se analizira problematika slobode osnivanja i mobilnosti trgovačkih subjekata na razini EU kao temeljne manifestacije slobode poslovnog nastana, razmatraju se presude Suda EU koje su u značajnoj mjeri utjecale na regulaciju predmetnog pitanja u državama članicama te se nacionalno pravo analizira kroz fokus implikacija prava i prakse EU.

Ključne riječi: sloboda poslovnog nastana, osnivanje trgovačkih društava, prijenos sjedišta, prekogranična pripajanja i spajanja, mjerodavno pravo za društvo

Pružanje informacija o Europskoj uniji kao dio djelatnosti knjižnica – iskustva država članica i država u procesu pridruživanja

Dr. Eszter Karoliny, stručni referent za europsko pravo, Pečuh, KarolinyEszter@aol.com

Ljiljana Siber, MA lib., mag.iur., voditeljica Europskog dokumentacijskog centra, Osijek, ljsiber@pravos.hr

Dr.sc. Tunjica Petrašević, viši asistent, Katedra ustavnih i političkih znanosti, Osijek, tpetrase@pravos.hr

U radu ćemo prikazati informacijsku politiku i jedan specifičan dio unijskog izvještavanja: EU informacijsku djelatnost u knjižnicama država članica i država u procesu pridruživanja. Slobodan pristup informacijama temeljno je načelo demokratskog društva i osnovno ljudsko pravo. Današnjim knjižnicama kao kulturnim, obrazovnim i informacijskim ustanovama osnovna je uloga osiguravanje, pružanje i omogućavanje nesmetanog pristupa građi i informacijskim izvorima o temama i sadržajima koje su predmet interesa korisnika. U skladu s navedenim, ali i Manifestom za narodne knjižnice UNESCO-a, smjernicama Vijeća Europe/EBLIDA-e o knjižničnom zakonodavstvu i politici u Europi, knjižnice su prepoznate kao kompetentan servis koji građanima, akademskoj zajednici i široj javnosti pruža vjerodostojne informacije o pravu i politikama Europske unije. Rad će prikazati informacijsku politiku i informacijske mreže EU, hrvatske i

mađarske informacijske mreže i aktivnosti u knjižnicama i knjižničnim udrugama u pružanju informacija i informacijskih izvora o EU te dati osvrt na izazove informiranja u akademskoj zajednici vezane uz poznavanje, pretraživanje i korištenje informacijskih izvora prava EU. Detaljno ćemo analizirati ciljeve, djelatnost i mogućnosti suradnje osječke i pečuške knjižnice i EU informacijskih centara.

Ključne riječi: knjižnice, knjižnične usluge, informiranje, informacijska i komunikacijska politika EU, informacijske mreže EU, informacijski izvori prava EU, građani, akademska zajednica, suradnja Osijek-Pečuh, Hrvatska, Mađarska, Europska Unija

Panel 2. Teorija prava i pravna povijest

Mađarska i hrvatska pravna kultura

Prof.dr.sc. Antal Visegrády, profesor, Katedra za filozofiju prava i države, Pečuh, visegrady.antal@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Ivana Tucak, docentica, Katedra pravno-teorijskih znanosti, Osijek, itucak@pravos.hr

Između kulture i prava postoje mnogostruke veze i kontinuirano međudjelovanje koje se može sažeti u dvije temeljne postavke: prva, pravo čini sastavni dio kulture određenog društva; i druga, ne postoji pravo ili pravni sustav koji nije prožet kulturom društva. Pravna kultura se razvijala kroz povijest slično kao i politička kultura, njezina obilježja i ostvarenje bili su pod utjecajem, štoviše, bili su oblikovani od strane potonje. Pravna kultura se uvijek nalazi između tradicije i promjene. Razvoj pravne kulture je dugotrajan proces koji ne podrazumijeva samo organski rast nego, također, ima zadatak unapređenja postojeće kulture. Stoga, pravna kultura ne znači puku privrženost postojećim vrijednostima, niti znači promjenu radi same promjene. Rad nastoji prikazati zajednička i posebna obilježja pravnih kultura dviju zemalja, Mađarske i Hrvatske, koje dijele zajedničku povijest. Bile su dijelom iste zajednice više od osamsto godina (1102.-1918.). U dvadesetom stoljeću obje su države bile pod komunističkim režimima, danas je jedna od njih članica, a druga na pragu ulaska u Europsku uniju. Autori na temelju sljedećih pokazatelja donose zaključke o pravnoj kulturi njihovih zemalja: a) razlika između

stvarne pravne prakse i pravnih tekstova, b) institucionalna infrastruktura (sudski sustav, pravna struka), c) pravno relevantni modeli ponašanja (npr. sudski postupak), i d) pravna svijest.

Ključne riječi: pravna kultura, pravo, pravna svijest

Raspad Austro-Ugarske Monarhije – refleksije na hrvatski i mađarski državopravni status

Višnja Lachner, mag.iur., asistentica, Katedra pravno-povijesnih znanosti, Osijek, vlachner@pravos.hr

Dr.sc. Zsuzsanna Peres, viša asistentica, Katedra za pravnu povijest, Pečuh, peres.zsuzsanna@ajk.pte.hu

Jelena Roškar, mag.iur., asistentica, Katedra pravno-povijesnih znanosti, Osijek, jroskar@pravos.hr

Prof.dr.sc. Josip Vrbošić, redoviti profesor, Katedra pravno-povijesnih znanosti, Osijek, jvrbosic@pravos.hr

Raspadom Austro-Ugarske 1918. pojavile su se nove države, „države nasljednice“. Mađarska prestaje biti članom bivše Austro-Ugarske Monarhije i postaje neovisna republika. Zatim su uslijedile dvije promjene režima, jedna za drugom u razdoblju od 1918. do 1919. kojima se privremeno uništio pravni sustav bivše mađarske države. Nakon političkih reorganizacija mađarske države 1920. godine, Mađarska je proglasila pravni kontinuitet države pod vodstvom Miklósa Horthyja, te do 1944. godine ona postoji kao Mađarsko Kraljevstvo bez kralja. S druge strane, za nekadašnju Trojednu Kraljevinu bile su tim stvorene realne mogućnosti za ujedinjenjem s Kraljevinom Srbijom i Crnom Gorom u zajedničku državu unutar jugoslavenske države. Austro-Ugarska je nestala pod utjecajem niza svjetsko-političkih faktora (poraz Centralnih sila, čiji je član uz Njemačku, Bugarsku i Tursku bila i Austro-Ugarska). Ipak, glavni je razlog njezina sloma bilo unutrašnje nacionalno-revolucionarno previranje koje je u listopadu 1918. dovelo do odcjepljenja pojedinih dotadašnjih njenih dijelova, čime su stvorena nova državna tijela, odnosno formirane su nove nacionalne države, prema načelu samoopredjeljenja naroda, s novom državnom vlašću. Narodno vijeće Slovenaca, Hrvata i Srba 19. listopada 1918. de facto preuzima vlast na svome području, dok 29. listopada iste godine hrvatski državni

Sabor objavljuje državnopravno odcjepljenje Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od Austro-Ugarske i proglašuje nezavisnu državu Hrvatsku koja pristupa u zajedničku suverenu Državu Slovenaca, Hrvata i Srba. Država SHS je bila prva jugoslavenska zajednička država te je predstavljala prvi korak za daljnje državno ujedinjenje svih jugoslavenskih zemalja u jednu državnu zajednicu. Osobitost Države SHS bila je u njezinoj privremenosti jer je ona nastala s ciljem ujedinjenja sa Srbijom i Crnom Gorom. Regent Aleksandar je 1. prosinca 1918. proglasio ujedinjenje Srbije sa zemljama nezavisne Države SHS u jedinstveno Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca.

Ključne riječi: raspad Austro-Ugarske, Mađarska Republika, Mađarsko Kraljevstvo, Država Slovenaca, Hrvata i Srba, Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca

Corpus iuris civilis i Corpus iuris Hungarici – utjecaj rimske tradicije na mađarsko i hrvatsko pravo

Nikol Žiha, mag.iur., asistentica, Katedra za rimsko pravo, Osijek
nziha@pravos.hr

Prof.dr.sc. Marko Petrak, redoviti profesor, Katedra za rimsko pravo,
Zagreb, mpetrak@pravo.hr

Dr.sc. Gábor Béli, docent, Katedra za pravnu povijest, Pečuh,
beli.gabor@ajk.pte.hu

Možemo smatrati prirodnim da su strana prava utjecala na razvoj mađarskog pravnog sustava i njegove pravne koncepte. Najistaknutiji utjecaj stranog prava zapaža se u latinskim tekstovima, budući da je u tim dokumentima identifikacija pravnih instituta od početka ostvarena uporabom rimske i kanonske pravne terminologije. Ipak, sadržaj pravnog instituta nastao pod utjecajem običajnog prava nije uopće ili je samo u manjoj mjeri odgovarao svojem stranom pravnom ekvivalentu. Ta činjenica dovela je do nastanka odgovarajućeg sustava pravnih koncepata koji su razvili latinsku terminologiju primijenivši je na ključne materijalne karakteristike, a što bi ponekad promatrače usmjerilo na uzaludnu potragu za implementiranim stranim pravilima u mađarskim pravnim institucijama. Moramo istaknuti da se taj pravni prijenos nije dogodio, niti se mogao dogoditi u području tradicionalnog mađarskog (plemičkog) privatnog prava, posebice zato

što je običajna zbirka Tripartit (1514.g.) imala snažan utjecaj na oblikovanje pravne prakse te je sve pokušaje pravnog transfera učinila nemogućim. U mađarskom pravnom sustavu može se istaknuti samo jedna recepcija stranog prava prije 1848. g. koja je utjecala na kazneno pravo. To je bila recepcija običajnog prava, budući da su mađarski sudovi prvog stupnja kaznene jurisdikcije kao sastavni dio mađarskih pravnih običaja u praksi počeli primjenjivati Kazneni sudski red Ferdinanda III donesen za provinciju Donju Austriju 1656. godine, prevedenu na latinski i to prvenstveno zato jer je bio dodan mađarskoj zbirci propisa zvanj Corpus Iuris Hungarici iz 1696. Što se tiče privatnog prava, treba naglasiti da je ugarska sudska praksa i doktrina od druge polovice 19. stoljeća - uslijed odumiranja feudalnih odnosa te uzastopnih neuspjelih nastojanja pri donošenju modernog nacionalnog građanskog zakonika – postupno uzdigla ius commune, tj. recipirano rimsko pravo, na razinu supsidijarnog izvora prava. U određenim hrvatskim područjima, točnije u Međimurju i Baranji, ugarsko privatno pravo, utemeljeno još na Werböczyevu Tripartitu iz 1514. godine te brojnim kasnijim propisima, koji su svi zajedno sačinjavali Corpus iuris hungarici, nastavilo je vrijediti i nakon sloma Habsburškog Carstva. Shvaćanje da je ius commune supsidijarni izvor ugarskog privatnog prava zastupala je i hrvatska doktrina između dva svjetska rata, odlučno ističući da gdje „...nema pozitivnih propisa, treba bez bojazni primjenjivati načela općeg, pandektarnog prava, koja su bila osnovom i austrijskom građanskom zakoniku i ... mađarskom privatnom pravu”. Navedena situacija glede pravnih izvora ugarskog privatnopravnog sustava nije se mijenjala do 6. travnja 1941. godine. Polazeći od navedenih činjenica, svrha drugog dijela rada jest analizirati značenje i ulogu tradicije općeg prava (ius commune) kao izvora prava u hrvatskim krajevima pripadnim bivšem ugarskom pravnom području do 1941. godine.

Ključne riječi: Corpus Iuris Hungarici, rimsko pravo, recepcija, mađarsko privatno pravo, Corpus Iuris Civilis

Petak, 17. veljače 2012.

**Mjesto: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku,
Aula**

Sesija 2.

Plenarno

Načela dobre vladavine i Republika Hrvatska

Prof.dr.sc. Sanja Barić, izvanredna profesorica, Katedra ustavnoga prava, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, sbaric@pravri.hr

Sažetak dostupan na engleskom jeziku.

Međunarodna pravna pomoć u suzbijanju cestovne prometne delinkvencije – iskustva hrvatsko-mađarske prekogranične suradnje

Prof.dr.sc. Davor Derencinović, redoviti profesor, Katedra za kazneno pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, davor.derencinovic@pravo.hr

Sažetak dostupan na engleskom jeziku.

Panel 1. Vladavina

Ustavni dijalog. Zaštita Ustava – slučaj Mađarske i Hrvatske

Doc.dr.sc. Anita Blagojević, docentica, Katedra ustavnih i političkih znanosti, Osijek, ablagoje@pravos.hr

Dr.habil. Tímea Drinóczi, docentica, Katedra ustavnog prava, Pečuh, drinoczi.timea@ajk.pte.hu

U *common law* sustavu, teorije ustavnoga dijaloga govore o tome kako riješiti "protuvećinske poteškoće" i kako dati odgovarajuću ocjenu uloge pravosuđa u ustavnoj demokraciji, te kako pronaći odgovarajuće ustavno značenje. Zahvaljujući Kelsenovoj teoriji sudbenog nadzora, pitanje koje se postavlja u Europi u ovom kontekstu je kako pronaći odgovarajuće ustavno značenje. Naša je teza da se mogu ispitati *common law* teorije (ustavnog) dijaloga, a njezini se zaključci prilagoditi ili dalje razvijati u odnosu na ne-

common law ustavne demokracije. S tim ciljem namjeravamo definirati što u tom kontekstu znače pojmovi "ustavni" i "dijalog", te kakve funkcije može imati ustavni dijalog u odnosnim zemljama. U radu ukazujemo na mogućnost proširivanja takvog pristupa ustavnog dijaloga na ostala ustavna tijela i na ostale (ustavne) postupke u ustavnoj demokraciji. U tom smislu navodimo primjere ustavnog dijaloga na regulatornoj razini iz recentnoga mađarskog i hrvatskog ustavnog razvoja.

Ključne riječi: teorije ustavnog dijaloga, izrada ustava, ustavni sud, Venecijanska komisija

Lokalna samouprava u Mađarskoj i Hrvatskoj

Prof.dr.sc. Boris Bakota, izvanredni profesor, Katedra upravnih znanosti, Osijek, boris-bakota@pravos.hr

Dr.habil. Adrián Fábíán, docent, Katedra za upravno upravo, Pečuh, fabian.adrian@ajk.pte.hu

Prof.dr.sc. Boris Ljubanović, izvanredni profesor, Katedra upravnih znanosti, Osijek

Lokalna samouprava jedan je od ključnih elemenata hrvatskog i mađarskog državnog ustrojstva i važna komponenta demokracije. U Mađarskoj su se teoretičari i praktičari, ali i državni te lokalni političari mnogo puta bavili odredbama Ustava, prirodno njegovih jamstava i njegova upitna i ne baš lakog tumačenja u pogledu lokalne samouprave. Mnogo teoretičara i praktičara u Hrvatskoj raspravljalo je o reformi lokalne samouprave, pa su u tom kontekstu autori dali detaljnu raščlambu stanja lokalne samouprave, s prikazom pravne regulative te statističkih i brojčanih podataka. Cilj studije istražiti je glavne elemente sustava hrvatske i mađarske lokalne samouprave: stupnjeve, funkcioniranje i organizaciju lokalnih tijela, s posebnim osvrtom na ustavne odredbe.

Ključne riječi: lokalna samouprava, tijela i funkcioniranje lokalne samouprave, ustav, Mađarska, Hrvatska

Pravednost i jednakost unutar sustava poreza na dohodak

Prof.dr.sc. Renata Perić, redovita profesorica, Katedra financijskih znanosti, Osijek, rperic@pravos.hr

Dr.sc. Csaba Szilovics, docent, Katedra financijskog prava, Pečuh, szilovics.csaba@ajk.pte.hu

Pojam pravednosti teško je definirati s obzirom na apstraktnost njegove prirode. Samim time nemoguće je odrediti opću definiciju pojma koji stalno izmiče. Povijest nam je pokazala da se pojam pravednosti protjecanjem vremena izuzetno mijenjao te da svaka povijesna epoha ima svoje viđenje pravednosti. Međutim, kad je u pitanju porezno pravo, pojam pravednosti promatramo kroz povezanost poreznog opterećenja s poreznom sposobnošću. Jedan od najvećih problema u percipiranju pravednosti jest da pojedinci u većini slučajeva ne dobiju nikakvu protuvrijednost pri plaćanju poreznog opterećenja. Radom ćemo vas upoznati s osnovnim pogledima na pravednost, ističući pritom njezinu povezanost s pristajanjem na plaćanje poreza i s poreznom evazijom. Prema Spiceru, ljudi su skloni evaziji jer smatraju porezni sustav nepravednim. Posebice, nepravda je utjecala na one koji se imaju manje razloga bojati. Međutim, predstavnici pozitivističke škole tvrde da pravo ne može biti nepravedno. Suprotno tom pristupu, mada nema odgovora koji bi se temeljio na nekim općeprihvaćenim načelima je li neki porez pravedan ili nepravedan, rad nudi analizu pitanja igra li pravednost ulogu minimalnog uvjeta u normama poreznog prava. Porezni praktičari, pak, bez obzira jesu li pravnici ili ekonomisti, pitanju pravednosti poreza ne pridaju gotovo nikakvo značenje.

Ključne riječi: Porez na dohodak, pravednost, jednakost, porezna evazija, porezno opterećenje

Oporezivanje dohotka: odredbe koje se odnose na pravednost

Dr. Zsombor Ercsey, mlađi predavač, Katedra financijskog prava, Pečuh, ercsey.zsombor@ajk.pte.hu

Emina Jerković, mag.iur., asistentica, Katedra financijskih znanosti, Osijek, ekonjic@pravos.hr

Svaki porez koji ostvaruje željeni i predviđeni ekonomski učinak smatra se pravednim. Mađarski i hrvatski pozitivnopravni porezni sustavi opravdavaju se kroz ustave navedenih zemalja odredbama kako svi moraju sudjelovati u podmirenju javnih troškova u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima. Sukladno tome, porezni se sustav temelji na načelima jednakosti i pravednosti, pri čemu bi oporezivanje trebalo težiti tome da u najmanjoj mogućoj mjeri ograničava pravo vlasništva. Upravo je porez na dohodak instrument porezne politike koji uz neizostavni fiskalni cilj ima i još jedan, puno važniji, cilj socijalne prirode - ublažavanje regresivnosti poreza na dodanu vrijednost. Većina se financijskih teoretičara, bili oni pravnici ili ekonomisti, slaže da se načelo pravednosti pokušava provesti u djelo upravo primjenom progresivnih stopa poreza na dohodak. U Mađarskoj je, doduše, u porezni sustav uvedena proporcionalna porezna stopa poreza na dohodak, također kako bi se pravednost podigla na višu razinu. Upravo iz tog razloga ovaj rad analizira reformu mađarskog poreza na dohodak fokusirajući se na različite oblike dohotka, poreznu osnovicu i porezna oslobođenja uspoređujući ga s hrvatskim pristupom oporezivanja dohotka progresivnom poreznom stopom. U radu ćemo i detaljno obraditi formiranje optimalnog poreznog opterećenja koje se pretpostavlja kroz kontinuirano postizanje ravnoteže.

Ključne riječi: Porez na dohodak, pravednost, progresivna porezna stopa, proporcionalna porezna stopa, porezno opterećenje

Panel 2. Kazneno pravo

Je li moguć zajednički koncept sudjelovanja više osoba u počinjenju kaznenog djela u EU?

Prof.dr.sc. Igor Bojanić, izvanredni profesor, Katedra za kaznenopravne znanosti, Osijek, ibojanic@pravos.hr

Sudjelovanje više osoba u počinjenju kaznenog djela predstavlja jedno od temeljnih pitanja općeg dijela materijalnog kaznenog prava. Problemu njegova zakonskog uređenja pojedini kaznenopravni sustavi pristupaju na različite načine. Komparativna analiza pokazuje da unutar EU postoje dva modela: dualistički (diferencirajući) i jedinstveni (unitarni). Dominantan je dualistički model, koji se temelji na jasnom razlikovanju počiniteljstva i sudioništva i koji već na razini uračunavanja vodi računa o težini ostvarenih doprinosa. Prema jedinstvenom modelu, koji je zastupljen u manjoj mjeri, svaki kauzalni doprinos počinjenju kaznenog djela smatra se počiniteljstvom, a razlike u težini ostvarenih doprinosa dolaze do izražaja tek na razini odmjeravanja kazne. U radu se pobliže prikazuju i raspravljaju rješenja iz njemačkog, španjolskog, francuskog, austrijskog i engleskog prava. Uzimajući u obzir prednosti i nedostatke svakog modela, za razvitak zajedničkog europskog kaznenog prava načelno je prihvatljivije dualističko shvaćanje, koje je prihvaćeno i u Corpus Juris. Ipak, valja istaknuti i da u okviru dualističkog modela postoje različita stajališta, osobito kada je riječ o stupnju akcesornosti (ovisnosti) sudioništva o glavnom djelu te sudjelovanju u posebnim kaznenim djelima (*delicta propria*). Unatoč razlikama, moguće je oblikovati zajednički koncept sudjelovanja više osoba u počinjenju kaznenog djela. S tim u vezi, a vodeći računa o dosadašnjim pokušajima u kaznenopravnoj literaturi, u članku se predlažu i odredbe o pojedinim pojavnim oblicima počiniteljstva i sudioništva koje mogu poslužiti kao smjernice za oblikovanje općeg dijela europskog kaznenog prava ili barem za usklađivanje nacionalnih kaznenopravnih sustava. I noviji razvitak međunarodnog kaznenog prava (odredbe Statuta Međunarodnog kaznenog suda o

sudioništvu) pokazuje da je konsenzus i/ili kompromis o tako važnim pitanjima ipak moguć.

Ključne riječi: sudjelovanje više osoba u počinjenju kaznenog djela, počiniteljstvo, sudioništvo, europsko kazneno pravo

Borba protiv korupcije u Mađarskoj i Hrvatskoj

Dr.sc. László Köhalmi, izvanredni profesor, Katedra za kriminologiju i kazneno pravo, Pečuh, kohalmi.laszlo@ajk.pte.hu

Barbara Herceg, mag.iur., asistentica, Katedra za kaznenopravne znanosti, Osijek, bherceg@pravos.hr

Korupcija ima razoran potencijal spram temeljnih stupova svakoga društva i pretendira se probiti u svaku sferu: političku, društvenu, gospodarsku, kulturnu, demokratsku i pravnu. Nema efektivne borbe protiv korupcije bez zakonodavnog okvira kaznenog prava. Hrvatska ima dobre temelje unutar kaznenog prava, međutim uvijek ima mjesta poboljšanjima. Mnoga istraživanja pokazuju kako postoji izražena društvena svijest o problemu korupcije i velikoj šteti koju ona čini, ali i dalje ostaje nevoljkost u prijavljivanju takvih djela. Osnovni problem u Mađarskoj, kao i u Hrvatskoj, izvire iz funkcionalnog kaosa gospodarskog sustava. Vlade zemalja koje proklamiraju i zagovaraju nultu toleranciju korupcije lako se mogu zapetljati u vlastita obećanja i pretrpjeti brz i nepovratan gubitak legitimacije. Uloga kaznenih sankcija glede korupcije ne smije biti podcijenjena niti precijenjena. Ne bismo se trebali zanositi idejom potpunog iskorjenjivanja korupcije, ali bismo trebali stremiti k njenoj redukciji na minimum. Žrtva korupcije nije pojedinac nego cijelo društvo.

Ključne riječi: korupcija, kazneno pravo

Nečinjenje

Daniela Hećimović, mag.iur., ranija znanstvena novakinja – asistentica, Katedra rimskog prava, Osijek, dhecimov@pravos.hr

Primarni cilj kaznenog prava je spriječiti društveno štetna ponašanja. Postavljeni cilj, u kaznenim zakonima, determinira prevlast kaznenih djela činjenjem (*delicta commissiva*). Samo iznimno kazneno pravo kažnjava i nečinjenje (*delicta omissiva, delicta commisiva per*

omissionem), odnosno ponašanja kojima se krši naređujuća ili imperativna norma. U nekim kaznenopravnim sustavima se kaznena djela nečinjenjem smatraju posebnim pojavnim oblikom ili tipom kaznenog djela. Pitanje je li određeno ponašanje činjenje ili nečinjenje može imati važne praktične učinke, projicirane u zakonskoj mogućnosti fakultativnog ublažavanja kazne i značaju uloge garanta. Zahtjevi i očekivanja kaznenopravnih obveza garanta područja su kaznenopravne dogmatike od posebnog interesa u mnogim kaznenopravnim sustavima. Članak prikazuje osnove karakteristike kaznenih djela nečinjenja, njihovu podjelu, te značaj uloge garanta u kaznenom pravu Hrvatske.

Ključne riječi: nečinjenje, *delicta commissiva*, *delicta omissiva*, *delicta commisiva per omissionem*, fakultativno ublažavanje kazne, uloga garanta

Postupak optuživanja i sudska kontrola optužbe – usporedna analiza

Dr. habil. [Csongor Herke](mailto:herke.csongor@ajk.pte.hu), docent, Katedra za kazneno procesno pravo i forenzičke znanosti, Pečuh, herke.csongor@ajk.pte.hu

Dr.sc. [Bence Mészáros](mailto:meszaros.bence@ajk.pte.hu), mlađi predavač, Katedra za kazneno procesno pravo i forenzičke znanosti, Pečuh, meszaros.bence@ajk.pte.hu

[Ante Novokmet](mailto:anovokme@pravos.hr), mag.iur., asistent, Katedra za kaznenopravne znanosti, Osijek, anovokme@pravos.hr

Studija donosi kratak pregled modela postupka optuživanja te sudsku kontrolu optužbe u anglosaksonskom i kontinentalnom pravnom sustavu, te predstavlja važeće odredbe o ovoj temi u kaznenom procesnom pravu u Hrvatskoj i Mađarskoj. Posebnu pozornost rad posvećuje implementaciji sudske kontrole optužbe u hrvatskom Zakonu o kaznenom postupku iz 2008. godine. S aspekta mađarskog kaznenog procesnog prava u radu se analizira postupak optuživanja te definicija i pretpostavke za „zakonitu optužnicu” kao pojma koji je dijelom mađarskog prava od 2006. godine.

Ključne riječi: postupak optuživanja, sudska kontrola optužbe, zakonita optužnica

Sesija 3.

Plenarno

Common European Sales Law kao opcijski instrument i njegove implikacije u europskom međunarodnom privatnom pravu

Prof.dr.sc. Vesna Tomljenović, redovita profesorica, Katedra za međunarodno i europsko privatno pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci vesnat@pravri.hr

Sažetak dostupan na engleskom jeziku.

Panel 1. Građansko pravo

Objektivna građanskopravna odgovornost za naknadu štete s posebnim osvrtom na zaštitu okoliša

Nataša Lucić, mag.iur., asistentica, Katedra gospodarskih znanosti, Osijek, nlucic@pravos.hr

Dr. Mária Márton, asistentica, Katedra poslovnog i trgovačkog prava, Pečuh, marton.maria@ajk.pte.hu

Autorice daju pregled građanskopravne odgovornosti u slučajevima različitih oblika opasnog postupanja te naknade štete zbog ugrožavanja okoliša. Ovi usko povezani instituti su slično regulirani u hrvatskom i mađarskom pravnom sustavu. Rad daje pregled pravne regulative ovih zemalja u području objektivne odgovornosti i osvrće se na specifične probleme pravne prakse. Kako je važno urediti regulativu ovih dviju država u kontekstu europskog prava, u radu se analizira i relevantna pravna stečevina Europske unije. Objektivna građanskopravna odgovornost prema kojoj se odgovara bez krivnje se u posljednje vrijeme sve više razvija. Sve je češća tema rasprava među uglednim pravnim teoretičarima njen otvoren razvoj kroz pravne propise, ali i fenomen prikrivenog razvoja kroz sudsku praksu. Zaštita okoliša je jedan od glavnih pokretača razvoja, pa se unutar država članica Europske unije, kao i onih koje se to spremaju postati, navedenom problemu posvećuje sve veća pozornost. „Siva zona“ između subjektivne i objektivne odgovornosti, mogućnost postavljanja

jasnih razgraničenja među njima, također je vrlo aktualno pitanje odštetnopravne odgovornosti. Cilj je rada razmotriti sva spomenuta pitanja objektivne odgovornosti s posebnim osvrtom na naknade štete u području zaštite okoliša.

Ključne riječi: objektivna odgovornost, naknada štete od opasnog djelovanja, odgovornost za zaštitu okoliša, Konvencije EU

Pravna narav nužnog dijela u hrvatskom i mađarskom pravu

[Dr. Mónika Csöndes](mailto:csondes.monika@ajk.pte.hu), asistentica, Katedra građanskog prava, Pečuh, csondes.monika@ajk.pte.hu

[Dr.sc. Dubravka Klasiček](mailto:dklasice@pravos.hr), viša asistentica, Katedra građansko-pravnih znanosti, Osijek, dklasice@pravos.hr

Rad donosi pregled osnovnih karakteristika prava na nužni dio u hrvatskom i mađarskom pravu. Najvećim dijelom rad će se baviti pravnom naravni nužnog dijela. Hrvatski Zakon o nasljeđivanju iz 2003. (s izmjenama i dopunama 2003. i 2005.) prihvaća sustav tzv. nasljednopravnog odnosno stvarnopravnog nužnog dijela. Po ovom sustavu nužni nasljednici, kao i oporučni, odnosno zakonski nasljednici, postaju nasljednicima *ipso iure* u trenutku ostaviteljeve smrti uz ispunjenje svih ostalih pretpostavki potrebnih da bi došlo do nasljeđivanja. U mađarskom nasljednom pravu, nužni dio je reguliran 5. dijelom Građanskog zakonika iz 1959. koji se odnosi na nasljedno pravo, ali nužni nasljednici sukladno odredbama ovog dijela Zakonika, nisu univerzalni sukcesori. Nužni dio u mađarskom nasljednom pravu ima obveznopravni karakter. Rad donosi usporedbu posljedica koje ovi različiti sustavi imaju u pojedinoj državi.

Ključne riječi: nasljedno pravo, nužni dio, „stvarnopravna” narav nužnog dijela, nužni dio kao zahtjev za određenom svotom novca

Razlike i sličnosti zakonskih uređenja imovinskih odnosa bračnih drugova u Hrvatskoj i Mađarskoj

Doc.dr.sc. Branka Rešetar, docentica, Katedra obiteljskopравnih znanosti, Osijek, breseta@pravos.hr

Dr.sc. Lilla Király, viša asistentica, Katedra građanskog postupovnog prava i pravne sociologije, Pečuh, kiraly.lilla@ajk.pte.hu

Zakonski režim imovinskih odnosa bračnih drugova u hrvatskom i mađarskom pravnom sustavu jest režim bračne stečevine. Pored istog režima bračne stečevine, obje države dijele istu pravno-povijesnu sudbinu koja je bitno utjecala i na zakonsko uređenje imovinskih odnosa bračnih drugova. Naime, obje su države dugi niz godina imale socijalističko uređenje, u kojem vremenu zakonodavci nisu posvećivali posebnu pažnju imovinskopравnim aspektima sklapanja i razvoda braka. Temeljno načelo tadašnjeg socijalističkog obiteljskopравnog uređenja se odnosilo na uređenje osobnih prava i dužnosti bračnih drugova, dok je uređenje imovinskih odnosa bilo sporedno pitanje. Kraj osamdesetih i početak devedesetih godina je u obje države donio društvene promjene koje su se odrazile i na uređenje imovinskih odnosa bračnih drugova. U tom će smislu biti zanimljivo usporediti mađarski i hrvatski zakonski režim uređenja imovinskih odnosa bračnih drugova te istaknuti njihove sadašnje sličnosti i različitosti. Rad će stoga ponuditi usporedbu sljedećih pravnih pitanja: pitanja pravnih izvora, vrste imovine (bračna stečevina i vlastita imovina), upravljanja bračnom stečevinom, dugova i odgovornosti bračnih drugova, diobu i razvrgnuće bračne stečevine te pravnu zaštitu obiteljskog doma i pokušstva. U zaključnom dijelu rada će se istaknuti sličnosti i razlike, kao i kritike sadašnjih zakonskih uređenja imovinskih odnosa bračnih drugova u Hrvatskoj i Mađarskoj.

Ključne riječi: bračni imovinski režim, bračna stečevina, sličnosti, razlike, hrvatski i mađarski pravni sustav

Informatizacija zemljišnih knjiga u Mađarskoj i Hrvatskoj

Doc.dr.sc. Predrag Zima, docent, Katedra pravno-teorijskih znanosti, Osijek, pzima@pravos.hr

Dr.sc. Balogh, Zsolt György, docent, Katedra za infokomunikacijsko pravo, Pečuh, balogh.zsolt@ajk.pte.hu

U svome radu autori naglašavaju značaj digitalizacije zemljišnih knjiga kao javnih registara, kako za pravne tako i za fizičke osobe. Predmetni se registri čuvaju u zemljišno-knjižnim odjelima općinskih sudova. Zasigurno, ove informacije, u računalnom obliku moraju biti dostupne mrežnim (internet) pristupom. Računalni podatci mogu biti čuvani u velikim količinama i arhivirani, a poslije i korišteni bez opasnosti od gubljenja. Pored toga, takvi oblici informacija imaju prihvatljivu cijenu, kako za davatelja usluge, tako i za korisnike. EU također podupire razvojne projekte kojima se pospješuje korištenje ovih prednosti. Poseban je naglasak u radu stavljen na aktualan Projekt informatizacije zemljišnih knjiga u obje države, kao i na odnosno zakonodavstvo. U segmentu pristupa zemljišnim knjigama analizira se i postupovno zakonodavstvo. U konačnici autori promatraju prednosti i prepreke u procesu kompjuterizacije i obrazovanja zaposlenika, kao i dobre i loše strane postojeće opreme i programske podrške.

Ključne riječi: digitalizacija zemljišnih knjiga, EU projekti, nacionalno zakonodavstvo, registar zemljišnih knjiga, pravna informatika, pravna sigurnost javnih registara, ponovno korištenje javnih podataka.

Panel 2. Građanski postupak i trgovačko pravo

Javni poredak u nacionalnom i europskom međunarodnom privatnom pravu

Prof.dr. László Kecskés, profesor, Katedra za građansko pravo, Pečuh, kecskes.laszlo@ajk.pte.hu

Dr. Kolos Kovács, doktorand, Katedra za građansko pravo, Pečuh, kovacs.kolos@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Mirela Župan, docentica, Katedra za međunarodno privatno pravo, Osijek, mzupan@pravos.hr

Javni poredak određuje granice tolerancije prema stranom materijalnom i procesnom pravu te se koristi u svrhu zaštite temeljnih pravnih principa domaćega prava. Cilj je ovoga rada ispitati koncept javnog poretka u međunarodnom privatnom pravu, kako usporednom (mađarskom i hrvatskom) tako i iz perspektive pravne stečevine EU. Iz komparativne perspektive autori će se osvrnuti na odredbe nacionalnih propisa međunarodnog privatnog prava i međunarodne arbitraže, kako bi dobili normativne definicije javnog poretka. Nadalje, autori sumiraju doktrinarna tumačenja ograničenja primjene javnog poretka s obzirom na blizinu, relativnost i ozbiljnost povrede. EU *acquis* zadržava ovaj korektivni mehanizam javnog poretka u svojim uredbama, koje će se u radu navesti i sustavno prikazati. Praktična uporaba klauzule javnog poretka često je podložna kritici zbog njezina diskrecijskog karaktera i nesigurnosti. U konačnici, rad naglašava dilemu kako učiniti primjenu javnog poretka u međunarodnom privatnom i procesnom pravu sigurnijom, principijelnijom i pravednijom.

Ključne riječi: javni poredak, uporedno pravo, EU *acquis*, ljudska prava, sudska praksa

Medijacija kao oblik rješavanja obiteljskih i radnih sporova

Anica Čulo Margaletić, mag.iur., znanstvena novakinja – asistentica,
Katedra obiteljskopравnih znanosti, Osijek, aculo@pravos.hr

Dr.sc. Edit Kajtár, viša asistentica, Katedra radno-pravnih i socijalnih
znanosti, Pečuh, kajtar.edit@ajk.pte.hu

Mirno rješavanje sporova u interesu je kako sukobljenih stranaka tako i društva u cjelini. Rad ima za cilj ukazati kako medijacija u sebi sadrži velik, no dijelom neiskorišten potencijal za sprječavanje i rješavanje različitih prijevora. Imajući to u vidu, u radu će se analizirati modeli rješavanja sporova u hrvatskome obiteljskom pravu i mađarskom radnom pravu. Pri tome će se poći od odredbi međunarodnih, regionalnih i nacionalnih propisa koji su važni za medijaciju u ova dva analizirana područja. Posebna pažnja će se, među ostalim, dati sljedećim pitanjima: pravnoj uređenosti medijacije (zakoni, kolektivni ugovori, etički kodeksi i dr.), posebnim obilježjima radnih i obiteljskih sporova, primjerima dobre i loše prakse, te pozitivnim rješenjima nacionalnih pravnih sustava, ali i njihovim manjkavostima. Ključna pitanja postupka medijacije, kao što su stručno osposobljavanje medijatora, troškovi, povjerljivosti postupka, te provedba postignutih sporazuma, također su predmet analize. Na kraju rada izložit će se osnovni nedostaci postupka medijacije u ova dva pravna sustava, odnosno područja, te dati preporuke za moguća poboljšanja u budućnosti.

Ključne riječi: ADR, medijacija, obiteljski sporovi, radni sporovi, štrajk

Naknade za rad odvjetnika i trajanje parničnih postupaka - primjeri iz hrvatskog i mađarskog prava i prakse

Dr.sc. Zvonimir Jelinić, viši asistent, Katedra trgovačkog prava, Osijek, zjelinic@pravos.hr

Dr. Gergely Czoboly, doktorant, Katedra građanskog postupovnog prava i pravne sociologije, Pečuh, czoboly.gergely@ajk.pte.hu

U parničnim postupcima razne okolnosti mogu motivirati odvjetnike na poduzimanje radnji koje odgađaju konačno razrješenje spora. Takve aktivnosti ne moraju uvijek biti u skladu s interesima klijenata, niti u skladu s procesnim zahtjevom da sud postupak mora provesti bez odugovlačenja, u razumnom roku i sa što manje troškova. Polazni motiv ove studije nije da se raspravi o svim mogućim razlozima koji mogu motivirati odvjetnike da odugovlače postupke, nego je namjera usredotočiti se na problem utjecaja različitih pravila o ugovaranju i naplati odvjetničkih usluga na trajanje parničnih postupaka. Naime, u brojnim europskim državama upravo su odvjetnički troškovi prepoznati kao vrlo velik dio ukupnih troškova pravne zaštite. Činjenica je da je odvjetničke naknade i nagrade ponekad teško predvidjeti unaprijed, posebno ukoliko odvjetnici sa strankama ugovaraju nagradu za rad na bazi satnice. Konačni iznos nagrade može biti teško predvidiv također ukoliko tarifna pravila dopuštaju naplatu svake pojedine radnje, poput pisanja podneska i izlaska na ročište. U oba spomenuta slučaja, pretpostavka je da odvjetnici mogu doći u iskušenje da koriste različite procesne taktike koje dovode do nepotrebnih odgoda, što posljedično generira rast ukupnih parničnih troškova. U svom radu autori traže odgovor na pitanje u kojoj mjeri različite metode ugovaranja odvjetničkih nagrada mogu utjecati na provođenje postupka u razumnom roku i sa što manje troškova. U cilju sveobuhvatnog prikaza nacionalnih pravila o ugovaranju i naplati odvjetničkih troškova paralelno se analiziraju mađarska i hrvatska pravila o nagradama za rad odvjetnika te procesna pravila o naknadi troškova postupka. Istražuju se i posljednja zakonska rješenja koja su za cilj imala na odgovarajući način adresirati problem procesne discipline, rasta troškova i trajanja parničnih postupaka.

Ključne riječi: Odvjetničke naknade i nagrade, konačno snošenje i naknada parničnih troškova, suđenje u razumnom roku, procesna disciplina, kažnjavanje

Monistički i dualistički ustroj organa dioničkog društva u Mađarskoj i Hrvatskoj s posebnim naglaskom na problem korporativnog upravljanja u hrvatskoj naftnoj kompaniji INA d.d.

Dr.sc. Zvonimir Jelinić, viši asistent, Katedra trgovačkog prava, Osijek, zjelinic@pravos.hr

Dr.sc. Kecskés András, docent, Katedra za ekonomsko i trgovačko pravo, Pečuh, kandras@ajk.pte.hu

Autori se u članku bave problemom monističkog i dualističkog ustroja organa dioničkog društva. Rad sadrži kratak pregled glavnih karakteristika oba koncepta ustroja organa u svjetlu pogodnosti koje sustavi pružaju. Naglašava se kako ne postoji jednoznačan odgovor na pitanje koji je od navedenih sustava bolji, jer u praksi na odabir utječu brojna pitanja, posebice vlasnička struktura društva. U slučaju kad nacionalno pravo dopušta izbor između spomenuta dva modela ustroja, u teoretskom pogledu mogućnost njihova kombiniranja ne postoji. Ipak, čini se da je praksa iznjedrila situaciju koja je protivna u teoriji prihvaćenom shvaćanju. Naime, u hrvatskoj naftnoj kompaniji INA d.d. trenutno je na snazi sustav upravljanja koji pokazuje elemente oba modela ustroja organa. Radom se stoga nastoji utvrditi kako je navedeno moguće, odgovara li trenutno stanje pravilima Zakona o trgovačkim društvima te što se može učiniti kako bi se spomenuta situacija prevladala.

Ključne riječi: upravljanje dioničkim društvom, monistički i dualistički sustav upravljanja, INA, dioničarski ugovor

Subota, 18. veljače 2012.

**Mjesto: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku,
Aula**

Sesija 4.

Plenarno

**Osobitosti pružanja prekograničnih zdravstvenih usluga na
unutrašnjem tržištu EU**

Prof.dr.sc. Nada Bodiroga-Vukobrat, redovita profesorica, Jean Monnet Chair, Katedra za europsko pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, nadab@pravri.hr

Prof.dr.sc. Hana Horak, izvanredna profesorica, Jean Monnet Chair, Katedra za pravo, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, hhorak@efzg.hr

Sažetak dostupan na engleskom jeziku.

Panel 1. Građani i ljudska prava

**Opća periodična revizija Vijeća za ljudska prava: nova
metoda u promicanju poštivanja ljudskih prava**

Dr.sc. Adrienne Komanovics, docentica, Katedra međunarodnog javnog i europskog prava, Pečuh, komanovics.adrienne@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Nives Mazur-Kumrić, docentica, Katedra za međunarodno pravo, Osijek, nmazur@pravos.hr

Komisija za ljudska prava, osnovana 1946. godine, odigrala je značajnu ulogu u postavljanju standarda i u nadzoru zaštite ljudskih prava. Jednim od najvažnijih doprinosa Komisije u zaštiti ljudskih prava smatraju se tzv. posebni postupci i mehanizmi za tužbe. Komisija je, međutim, s vremenom izgubila kredibilitet i legitimitet zbog politizacije, pada profesionalnosti, selektivnosti i dvostrukih standarda. Godine 2006. Vijeće za ljudska prava zamijenilo je dotadašnju Komisiju, a njegovo osnivanje trebalo je označiti novi početak u zaštiti ljudskih prava. Osim revidiranih postupaka 1235 i

1503, u njegov mandat ušla je i inovativna Opća periodična revizija kojom su obuhvaćene sve države članice Ujedinjenih naroda. Prvi revizijski krug, koji je obuhvatio i Hrvatsku i Mađarsku, zorno pokazuje u kojem smjeru napreduje rad Vijeća. Opća periodična revizija nije se pokazala odveć rigoroznom tehničkom revizijom ljudskih prava, a sjednice su, nažalost, potvrdile i njenu političku narav, kroz nekoliko politički obojenih preporuka i aktivno sudjelovanje „prijateljskih država”. Očigledno je da bez promjene u stavovima država članica Ujedinjenih naroda Vijeće neće biti u boljem položaju od svoga prethodnika kada je riječ o istinskom promicanju zaštite ljudskih prava.

KLjučne riječi: Ljudska prava, Vijeće za ljudska prava, Opća periodična revizija, Hrvatska, Mađarska

Jesu li radnici starije dobi druga klasa? – slučaj Hrvatske i Mađarske

Dr.sc. Erika Kovács, ravnateljica Instituta za komparativno i europsko radno pravo, Pečuh, dr.erika.kovacs@googlemail.com

Prof.dr.sc. Mario Vinković, izvanredni profesor, Katedra radnopravnih i socijalnih znanosti, Pravni fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, mvinkovi@pravos.hr

Države članice Europske unije društva su koja stare. Navedena činjenica nameće brojne društvene, pravne i gospodarske dileme. Zabrana dobne diskriminacije, promovirana Direktivom 2000/78/EC, nema stoga samo društveni fokus i svrhu zaštite ljudskih prava, nego primarno ekonomski cilj usmjeren na povećanje stope zaposlenosti u EU. Dio država članica uveo je posebno radnopravno zakonodavstvo koje se odnosi na radnike starije dobi i djelomično ih nepovoljnije tretira. Sud EU posljednjih je godina donio nekoliko sudskih presuda u svezi dobne diskriminacije. Presude koje se odnose na obvezno umirovljenje posebno su kontroverzne, jer sadrže brojne unutarnje proturječnosti. Naime, ne sukobljavaju se samo gospodarski razlozi i zaštita temeljnih ljudskih prava, nego je nemoguće izravno prihvatiti glavne ekonomske argumente kako isključivanje radnika starije dobi s tržišta rada mladim radnicima automatski pruža bolje mogućnosti

pronalaženja zaposlenja. Ovaj se članak u prvom dijelu fokusira na središnje navode spomenutih presuda, a zatim analizira situaciju u Hrvatskoj i Mađarskoj. Posebno se raščlanjuju nacionalna radnopravna regulativa koja se odnosi na radnike starije dobi i nacionalne odredbe o prestanku ugovora o radu.

Ključne riječi: dobna diskriminacija, društva koja stare, starija dob, obvezno umirovljenje, dobna granica, Hrvatska, Mađarska

Dunavska strategija i prekogranična regija Mađarska – Hrvatska: zaštita okoliša i izgradnja napretka u regiji Dunav

Prof.dr.sc. Branislav Malagurski, izvanredni profesor, Katedra za međunarodno pravo, Osijek, bmalagur@pravos.hr

Dr.sc. Zsuzsanna Horváth, docentica, Katedra međunarodnog javnog i europskog prava, Pečuh, horvath.zsuzsanna@ajk.pte.hu

Na zahtjev Europskog vijeća, Europska komisija predstavila je strategiju EU za regiju Dunav (EUSD), koju je Vijeće za opće poslove usvojilo u travnju 2011. godine. Glavna je ideja nove strategije jačanje suradnje između osam država članica Europske unije i šest država nečlanica koje teritorijalno pripadaju regiji Dunav i koje se sučeljavaju s više zajedničkih izazova u okviru nove makro-regionalne strategije. EUSD ima za cilj osigurati bolju koordinaciju ponekad izolirane provedbe politika i programa, učinkovitije korištenje financijskih, ljudskih i institucionalnih resursa, te pridonijeti gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji EU. Strateški okvir za EUSD je Europa 2020. i Strategija održivog razvoja EU koje omogućavaju novoj regionalnoj strategiji pridonije dugoročnim ciljevima Unije. Četiri glavna stupa EUSD su: povezivanje regije Dunav (pitanja mobilnosti, energije, kulture i turizma), zaštita okoliša u regiji Dunav (pitanja kakvoće vode i zraka, ekoloških rizika, bioraznolikosti, zaštite prirode), izgradnja napretka u regiji Dunav (pitanja razvoja znanja, istraživanja, obrazovanja, informacijskih tehnologija) i jačanje regije Dunav (pitanja institucionalne suradnje i sigurnosna pitanja). Članak pruža uvid u razvoj EUSD, fokusirajući se na drugo i treće prioritarno područje: zaštitu okoliša i izgradnju

napretka u regiji. Napose se razmatraju doprinosi Mađarske i Hrvatske EUSD, njihovi nacionalni prioriteti i mogući doprinos poboljšanju međusobne prekogranične suradnje.

Ključne riječi: Europska strategija za dunavsku regiju, prostorna suradnja, regionalni razvoj, makro-regionalna strategija, održivi razvoj, zaštita okoliša, izgradnja prosperiteta, prekogranična suradnja Mađarska-Hrvatska

Ekološka prava u kontekstu tri pravna sustava – iskorak prema EU zakonodavstvu?

Dr.sc. Attila Pánovics, viši predavač, Katedra međunarodnog javnog i europskog prava, Pečuh, panovics.attila@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Rajko Odoša, docent, Katedra gospodarskih znanosti, Osijek, rodobasa@pravos.hr

Sudjelovanje javnosti u pitanjima zaštite okoliša predstavlja jedno od temeljnih načela globalnog upravljanja okolišem. Sudjelovanje javnosti je presudno u ostvarivanju ekološke održivosti. Usvajanje Aarhuške konvencije 1998. godine označava prekretnicu u razvoju ekoloških prava javnosti. Konvencija, iako se odnosi jedino na pan-Europu, ima globalni značaj. Pravo EU treba ispravno uskladiti s odredbama Konvencije budući da ju je EU ratificirala 2005. godine. Kako bi se postiglo sveobuhvatno tumačenje ekoloških prava, sličan pristup bi trebao biti usvojen u različitim pravnim sustavima. Presuda Europskog suda pravde u predmetu C-240/09 (*Lesoochranárske zoskupenie VLK*) pokazuje nezamjenjivu ulogu suda u provedbi trećeg stupa Aarhuške konvencije na nacionalnoj razini, usprkos činjenici da predložena direktiva o pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša nije usvojena od strane Vijeća EU i Europskog parlamenta.

Ključne riječi: ekološka prava, EU ugovori, Aarhuška konvencija, pristup pravdi, nacionalni sudovi

Panel 2. Kvaliteta visokog obrazovanja i mobilnost studenata

Upravljanje kvalitetom u visokom obrazovanju: komparativna analiza Sveučilišta u Osijeku i Sveučilišta u Pečuhu

Dr.sc. Jelena Legčević, viša asistentica, Katedra metodološko-informacijskih znanosti, Osijek, legcevic@pravos.hr

Dr. Péter Fülöp, doktorant, katedra Upravnog prava, Pečuh, fulop.peter@ajk.pte.hu

Temeljni element reforme visokog obrazovanja i osnovni preduvjet stvaranja europskog prostora visokog obrazovanja upravo je osiguranje kvalitete. Svaki sustav osiguranja kvalitete odražava nacionalni sustav visokog obrazovanja te lokalni društveni okvir u kojem institucije visokog obrazovanja funkcioniraju. Stoga su ustanovljeni europski standardi visokog obrazovanja koji se moraju primjenjivati u svim zemljama sudionicama Bolonjskog procesa. U skladu s preporukama Bolonjske deklaracije, svaka obrazovna institucija dužna je izgraditi sustav kojim osigurava kvalitetu svojih outputa, drugim riječima, sustav upravljanja kvalitetom. Provedeno istraživanje imalo je za cilj ispitati percepcije studenata o kvaliteti visokog obrazovanja na Pravnome fakultetu u Osijeku (n=228) i Pravnome fakultetu u Pečuhu (n=133) pomoću validiranog mjernog instrumenta - KVALIMETAR. Dubljim uvidom u strukturu uzoraka, a pomoću faktorske analize, u okviru drugoga cilja, izdvojile su se one kriterijske varijable koje najviše utječu na kvalitetu nastave s obzirom na izabrane socio-demografske karakteristike uzoraka. Upravo ovakvo istraživanje, prikazano u radu, može pomoći visokoobrazovnim institucijama kako bi mjereći percepcije svojih studenata pouzdano i valjano upravljali kvalitetom svojih sastavnica.

Ključne riječi: visoko obrazovanje, kvaliteta, mjerni instrument

Mjerenja u okviru međunarodne mobilnosti studenata – metodološki izazovi

Prof.dr.sc. Nihada Mujić, redovita profesorica, Katedra gospodarskih znanosti, Osijek, nmujic@pravos.hr

Mr.sc. Martina Mikrut, dipl.oec., asistentica, Katedra metodološko-informacijskih znanosti, Osijek, mmikrut@pravos.hr

Brigitta Szabó, Ured dekana, Pečuh, brigitta@ajk.pte.hu

Međunarodno tržište studenata se svakodnevno mijenja i upravljanje mobilnošću postaje sve veći izazov. Mjerenje motivacijskih čimbenika studenata u procesu donošenja odluke za apliciranje na neko međunarodno odredište vrlo je važno za upravljanje studentskom mobilnošću. Iz tog razloga, rad govori o prednostima i nedostacima različitih metodoloških pristupa istraživanju u okviru mjerenja međunarodne studentske mobilnosti. Rad otkriva i potvrđuje valjanost i pouzdanost dijela skala korištenih u kvantitativnom istraživanju provedenom u dvije faze: u prvoj fazi među studentima Pravnog fakulteta u Osijeku (u 2010.) te u drugoj fazi među studentima Pravnog fakulteta u Pečuhu (u 2011.). Nadalje, prezentirana su moguća vertikalna poboljšanja korištenog upitnika u okviru kvantitativnih istraživanja, kao i horizontalne dopune u smjeru kvalitativnih istraživanja s ciljem jačanja dubinskog uvida u problemsku situaciju. Ova rasprava o metodološkim principima relevantnim u okviru mjerenja studentske mobilnosti ima za cilj podržati i osnažiti međunarodnu mobilnost studenata u budućnosti.

Ključne riječi: međunarodna mobilnost studenata, mjerenje, metodologija istraživanja

Medukulturalna usporedba mobilnosti studenata (hrvatsko i mađarsko iskustvo)

Prof.dr.sc. Ivana Barković-Bojanić, redovita profesorica, Katedra gospodarskih znanosti, Osijek, barkovic@pravos.hr

Katarina Marošević, dipl.oec., asistentica, Katedra gospodarskih znanosti, Osijek, katarina.marosevic@pravos.hr

Brigitta Szabó, Ured dekana, Pečuh, brigitta@ajk.pte.hu

Svrha je rada raspraviti, opisati i usporediti percepciju, stavove, motive i barijere studenata Pravnog fakulteta u Osijeku i studenata Pravnog fakulteta u Pečuhu vezano za međunarodnu razmjenu studenata općenito, ali uključujući percepciju, stavove, motive i barijere studenata prema međunarodnoj razmjeni u okviru Erasmus programa. Za potrebe rada provedeno je istraživanje među studentima Pravnog fakulteta u Osijeku u 2010. godini te među studentima Pravnog fakulteta u Pečuhu u 2011. godini. S obzirom da rezultati međunarodnih istraživanja argumentiraju kako na motivaciju studenata ne utječu geo-politički i socio-demografski uvjeti, osnovni cilj je analizirati i detektirati sličnosti i različitosti među promatranim skupinama studenata s obzirom na različitu iskustvenu pozadinu, gdje Sveučilište u Pečuhu ima dvanaest godina iskustva s upravljanjem i koordiniranjem Erasmus programa, dok se Sveučilište u Osijeku tek nedavno uključilo u Erasmus program.

Ključne riječi: međunarodna mobilnost studenata, istraživanje, Erasmus program

Suradnja studenata PRAVOS-a i PTE-a: „U i izvan okvira projekta Sunicop“ – predstavljanje postera